

Srpska srednjovekovna umetnost

Umetnost u severnim oblastima
od 1371. do 1459.

Doba:

kneza Lazara (1371-1389)
Stefana Lazarevića, kneza (1389-1402) i
despota (1402-1427)
despota Đurđa Brankovića (1427-1456)
despota Lazara Brankovića (1456-1458)

Prilike u doba kneza Lazara (1371-1389)

Knežev uspon započeo je nakon Maričke bitke i smrti cara Uroša (1371)

On je postepeno širio svoje teritorije blisko sarađujući sa zetom gospodinom Vukom Brankovićem

Da bi mogao da proširi svoju vlast na račun drugih srpski oblasnih gospodara prihvatio je vazalni odnos prema ugarskom kralju
Osnovao je prestonicu u Kruševcu

Blisko je sarađivao sa crkvenim vrhovima, težio da vaspostavi političku ideologiju Nemanjića i preuzeo ktitorsku ulogu u Hilandaru, a slava tog manastira, Vavedenje, postala je najčešća posveta crkava podizanih u doba Lazarevića

Knez je poginuo u Kosovskoj bici 1389.

Oko dve godine kasnije njegovo telo preneto je iz Prištine u manastir Ravanicu i, kao vladar-mučenik, knez je uveden u red svetitelja

Oblasti kneza Lazara i Vuka Brankovića

Prilike u kojima je nastajala umetnost

Severni krajevi nisu bili pod neposrednim udarom Turaka i tu su pristizale brojne izbeglice sa jugoistoka, osobito sa Svetе gore, među kojima su bili pisci, monasi, pustinožitelji (isihasti i sinaiti), kao i plemići

U ovim predelima nije bilo ranije umetničke tradicije i verovatno da su u prvo vreme pozivani majstori, graditelji i slikari, sa juga

Ktitori su većinom poticali iz vladarske porodice i iz vlasteoskih redova, a često su podizali hramove za monahe isihaste pridošle sa Svetе gore

Nova arhitektura

Način građenja crkava zasniva se na starijim srpskim tradicijama i na novom uticaju Svete gore

U uobičajeni oblik razvijenog ili sažetog upisanog krsta uklopljene su polukružne bočne pevnice, čime je oformljen oblik trikonhosa (trolista)

Ređe su podizane crkve bez bočnih konhi, većinom manjih dimenzija, jednobrodne ili osnove sažetog upisanog krsta

Spoljni izgled hramova, zasnovan na ranije korišćenim elementima, dobio je sasvim novi sklop

Crkve su polihromne, većinom građene alternacijom kamena i opeke sa širokim spojnicama maltera (ponekad oponašanom u fresko-tehnici), a njihove fasade jasno su raščlanjene vertikalno (horizontalnim kordonskim vencima) i horizontalno (pilastrima i kolonetama), prozori i vrata ukrašeni su prepletima dvočlane trake, a često se pojavljuju rozete, kao i keramoplastični krstići utapani u malter

Slikarstvo

Program slika je, u odnosu na prethodno razdoblje, prilično sведен. Teme koje se, pored uobičajenih, često predstavljaju jesu Mrtvi Hristos u proskomidiji, Nebeska liturgija u kupoli, na zidovima naosa ciklusi Stradanja i osobito Čuda i dve scene iz života Bogorodice (Rođenje Bogorodice i Vavedenje), nizovi poprsja svetitelja (u zadužbinama vladara upisanih u medaljone duginih boja povezanih u osmice), a među stojećim figurama sv. ratnici u pevnicama i sv. monasi u zapadnom traveju, kao i sv. Simeon i sv. Sava.

U slikarstvu ovoga doba ne postoje jedinstvene estetske karakteristike. Za vladare obično su radili zografi Grci, najčešće iz Soluna, koji su bili školovani u radionicama u kojima se negovalo klasicističko nasleđe i u čijim delima često dominiraju skladni odnosi plavog i zlata, dok su za vlastelu radili živopisci veoma nejednakih mogućnosti, od izuzetno darovitih do lokalnih majstora nevelikog dara.

Veluće, Vavedenje

Crkvu su, sudeći prema ostacima portreta, podigli članovi neke vlasteoske porodice u doba početka vladavine kneza Lazara, oko 1371, a dali su da se hram oslika između 1373. i 1377.

Crkva je u obliku sažetog upisanog krsta sa kupolom i bočnim pevničkim konhama (trikonhos) sa pripratom na zapadu

Građena je alternacijom kamena i opeke

Slikarstvo je prilično postradalo

U oltaru su uobičajene scene

U kupoli se naziru neznatni tragovi predstava u nižem delu

U svodovima i višim delovima zidova naosa su ciklusi Velikih praznika i Stradanja i dve scene iz života Bogorodice (Rođenje Bogorodice i Vavedenje)

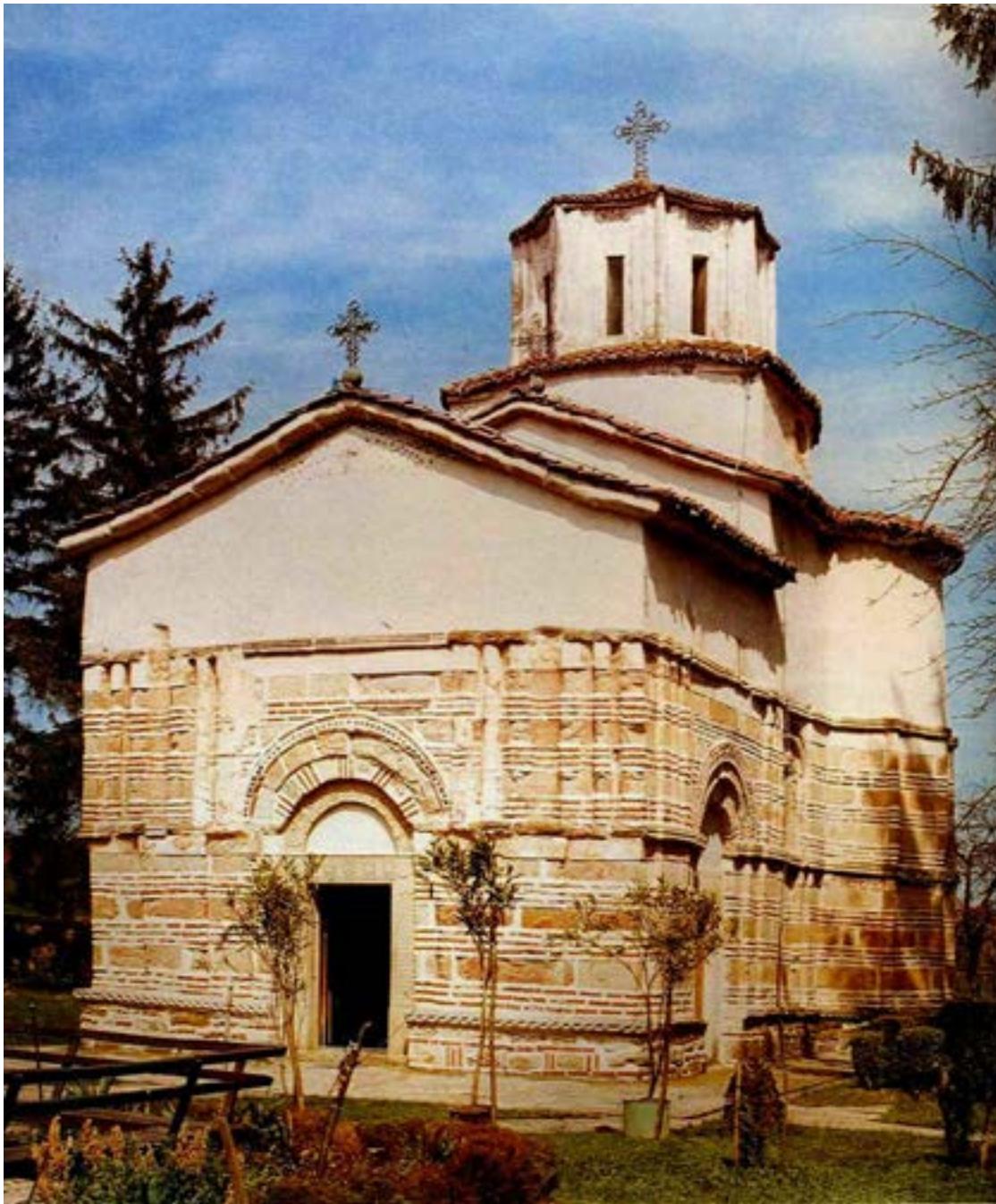
U donjoj zoni su figure svetitelja među kojima su u pevnicama Deizis, Bogorodica, sv. Stefan i sv. Simeon i sv. Sava i na zapadnom zidu portreti vladara i ktitorskog para

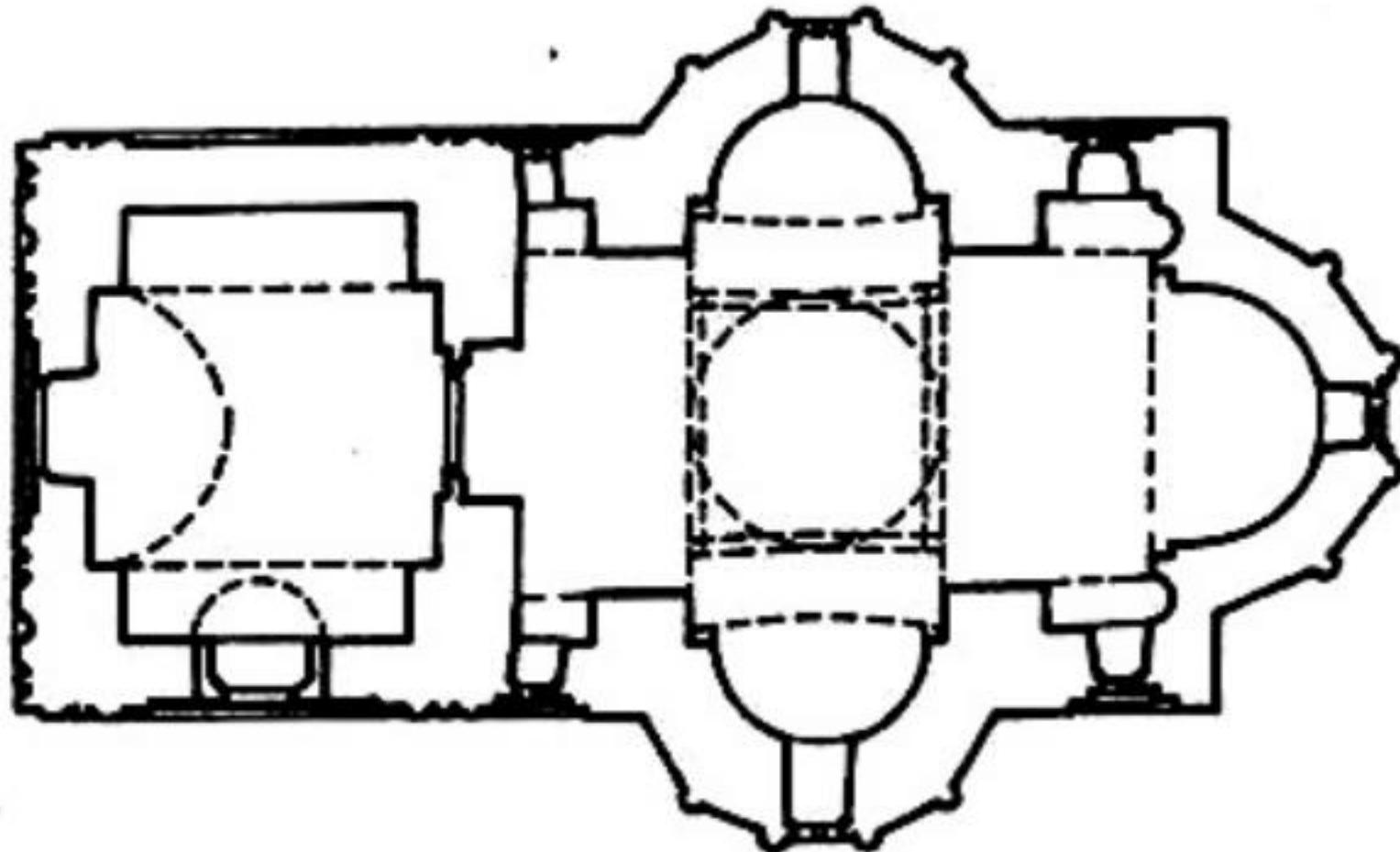
U priprati gornje delove zidova prekriva Strašni sud

U donjoj zoni su malobrojne figure svetitelja i portreti petoro dece ktitora

Zografi koji su radili ove slike koje više podsećaju na nevešto obojene crteže pripadaju družini živopisaca izuzetno skromnog dara i neuobičajenih estetskih zahteva

Veluće, Vavedenje,
Pogled sa
jugozapada

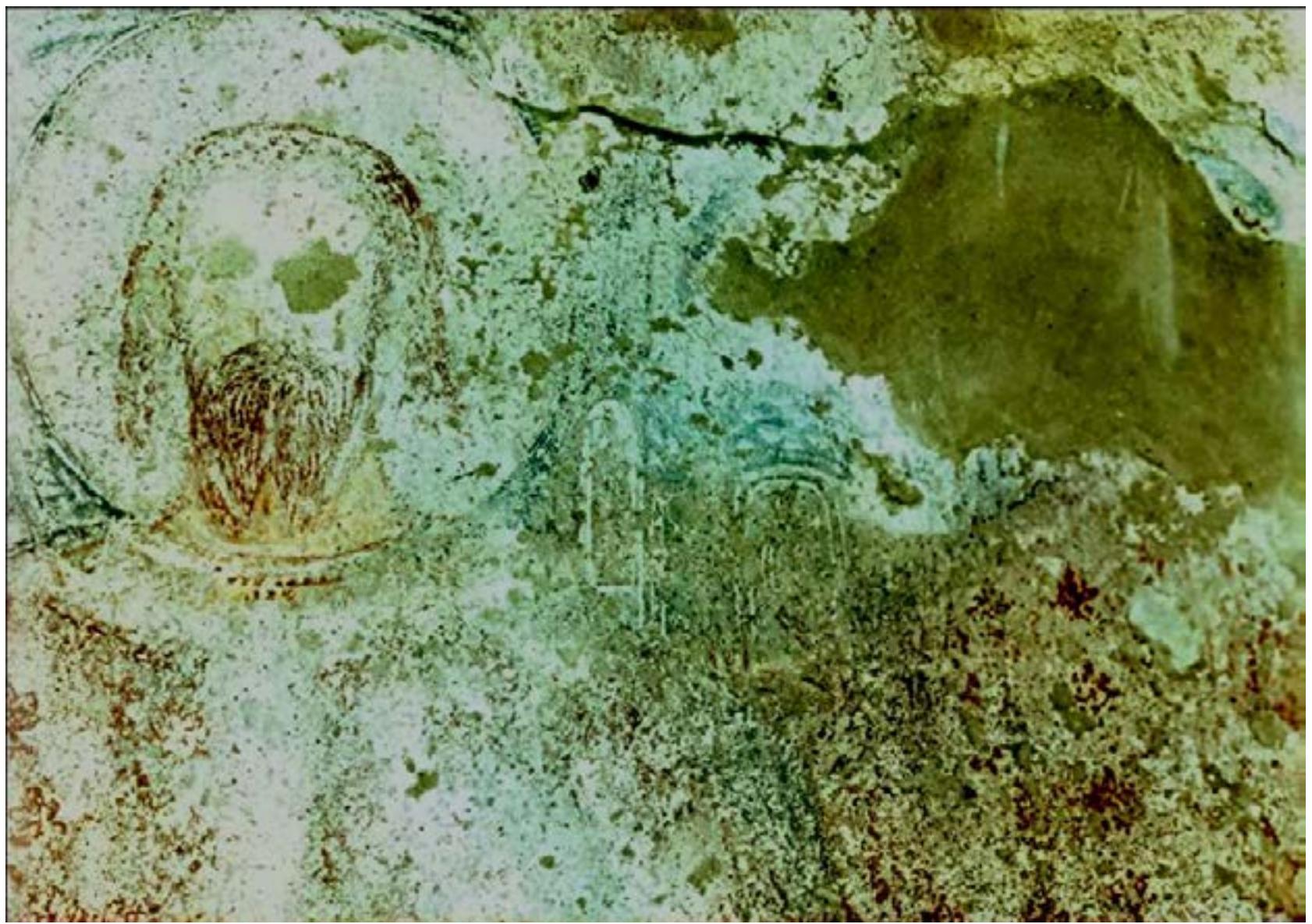

Veluće, Vavedenje, osnova

Veluće,
Vavedenje,
slikarstvo,
naos,
portreti vladara
(kneginja Milica i
knez Lazar)

Veluće, Vavedenje, slikarstvo, naos, portreti ktitorskog para

Veluće, Vavedenje, slikarstvo, priprata, portreti dece ktitora

Veluće, Vavedenje, slikarstvo, naos, svetitelji

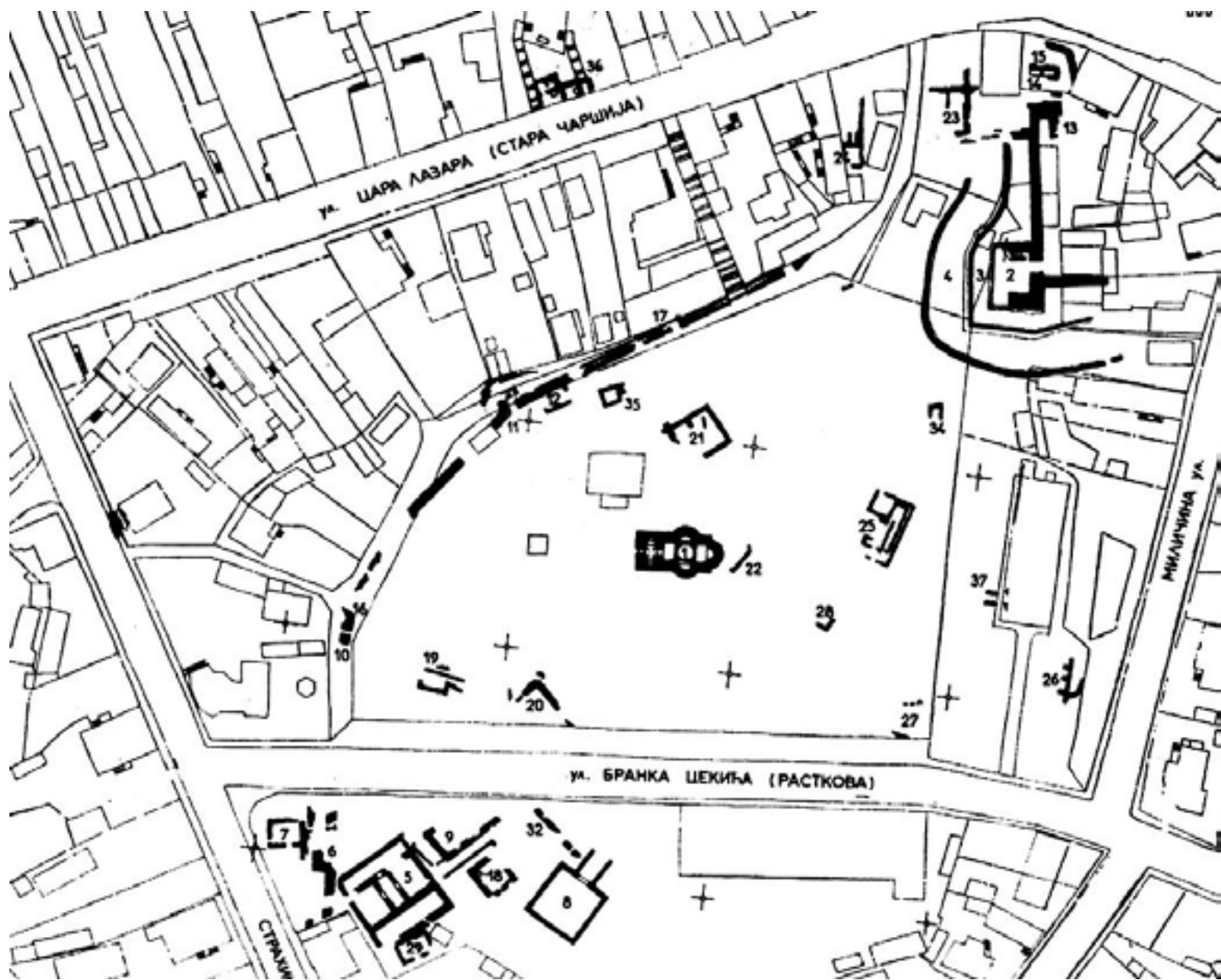
Veluće, Vavedenje, slikarstvo, naos, svetitelji
(sv. Sava i sv. Simeon)

Veluće, Vavedenje, slikarstvo, naos, svetitelji

Veluće, Vavedenje, slikarstvo, priprata, svetitelji

Kruševac, prestonica kneza Lazara, plan

Kruševac, prestonica kneza Lazara,
pogled na ostatke grada sa dvorskom crkvom Sv. Stefana
(pogled sa severozapada)

Kruševac, Sv. Stefan (Lazarica)

Crkvu je podigao knez Lazar, prema svedočenju Konstantina Filozofa, u vreme rođenja sina Stefana (oko 1377)

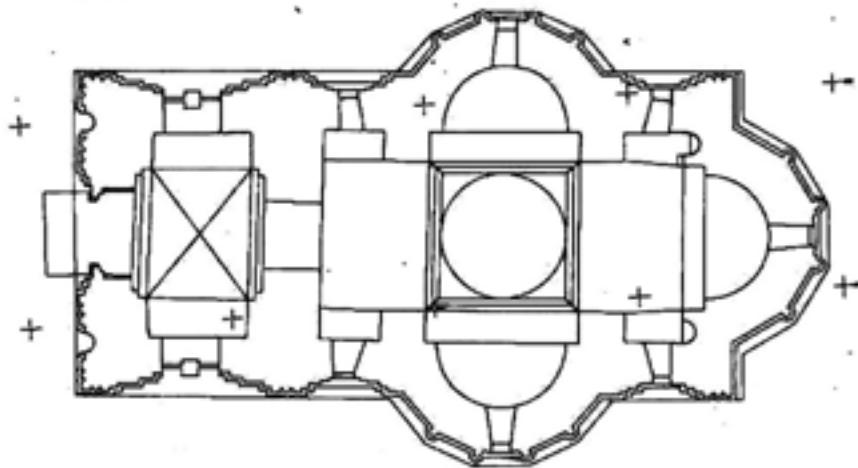
Crkva je u obliku sažetog upisanog krsta sa kupolom i bočnim pevničkim konhama (trikonhos) sa spratnom pripratom sa katihumenom

Pažljivo je građena alternacijom kamena i opeke i bogato ukrašena rozetama, dekorativnom kamenom plastikom sa prepletima dvočlane trake i keramoplastičnim krstićima

Slikarstvo je potpuno uništeno

Kruševac, Sv. Stefan (Lazarica),
Pogled sa jugoistoka i severoistoka

Kruševac,
Sv. Stefan (Lazarica),
presek i osnova

Kruševac, Sv. Stefan (Lazarica), pogled sa jugoistoka

Ravanica, Vaznesenje, arhitektura

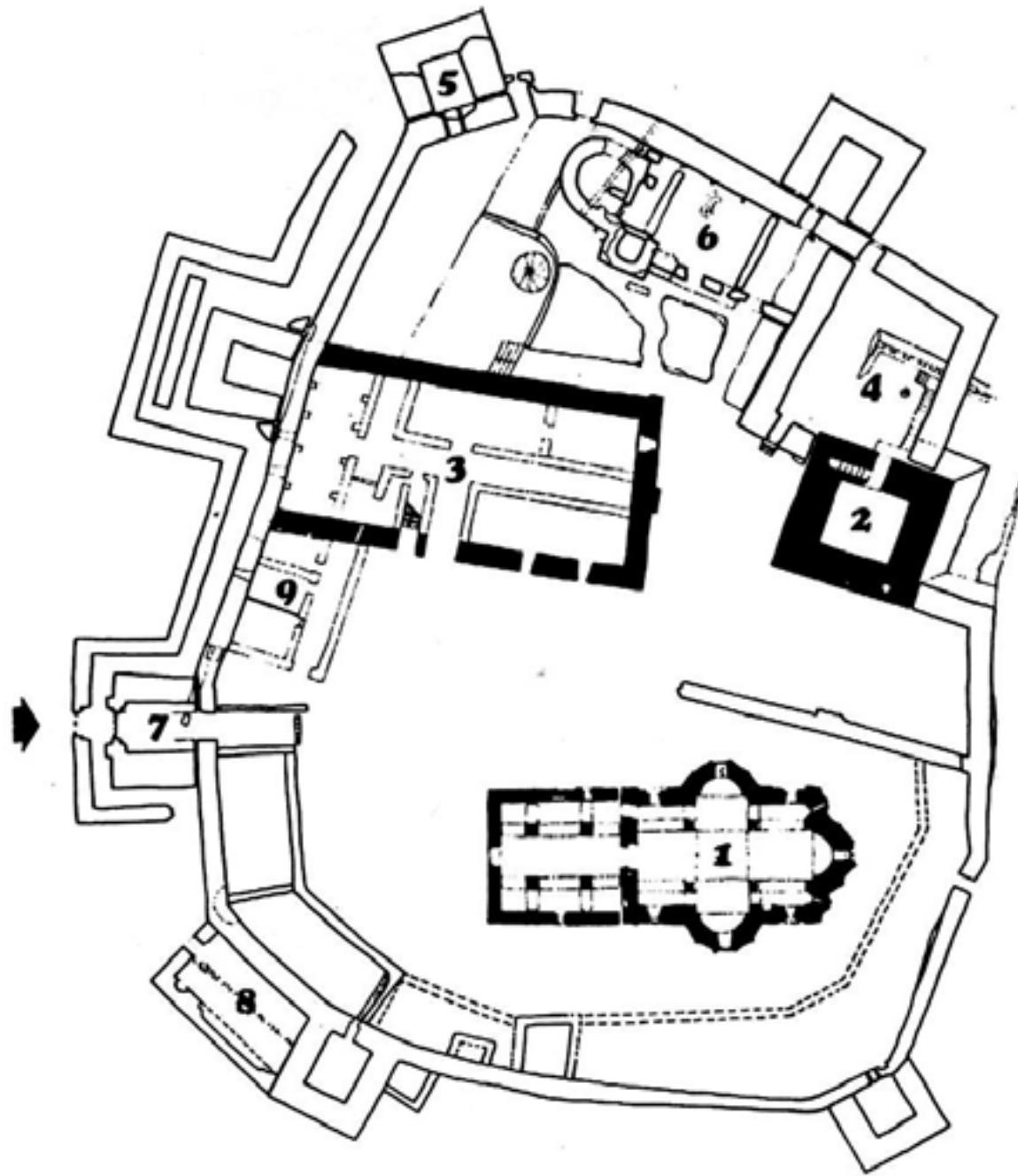
Manastirska i grobna crkva kneza Lazara, podignuta, kako svedoče dva prepisa prvobitne povelje, između 1376/7. i 1380/1.

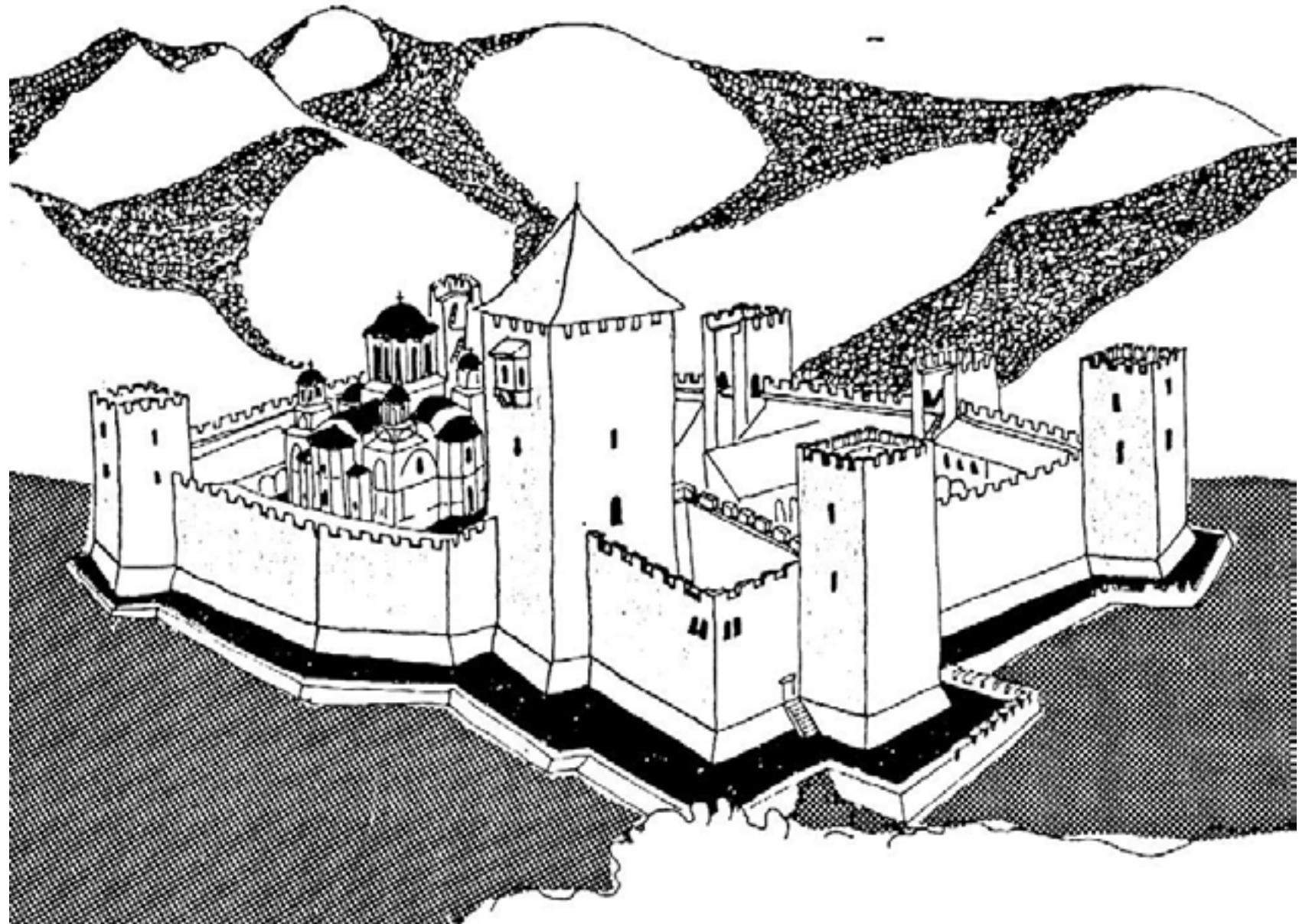
Crkva je prilično velikih dimenzija u obliku razvijenog upisanog krsta sa pet kupola i bočnim pevničkim konhama (trikonhos) i sa nekada otvorenom pripratom podeljenom na devet prostora od kojih je srednji imao kupolu (zamenjenom jednostavnom zatvorenom građevinom početkom XVIII veka)

Pažljivo je građena alternacijom kamena i opeke i bogato ukrašena dekorativnom kamenom plastikom sa prepletima dvočlane trake i keramoplastičnim krstićima i ima rozetu na zapadnoj fasadi

Ograđena je snažnim zidinama i kulama

Ravanica,
Vaznesenje,
plan manastira

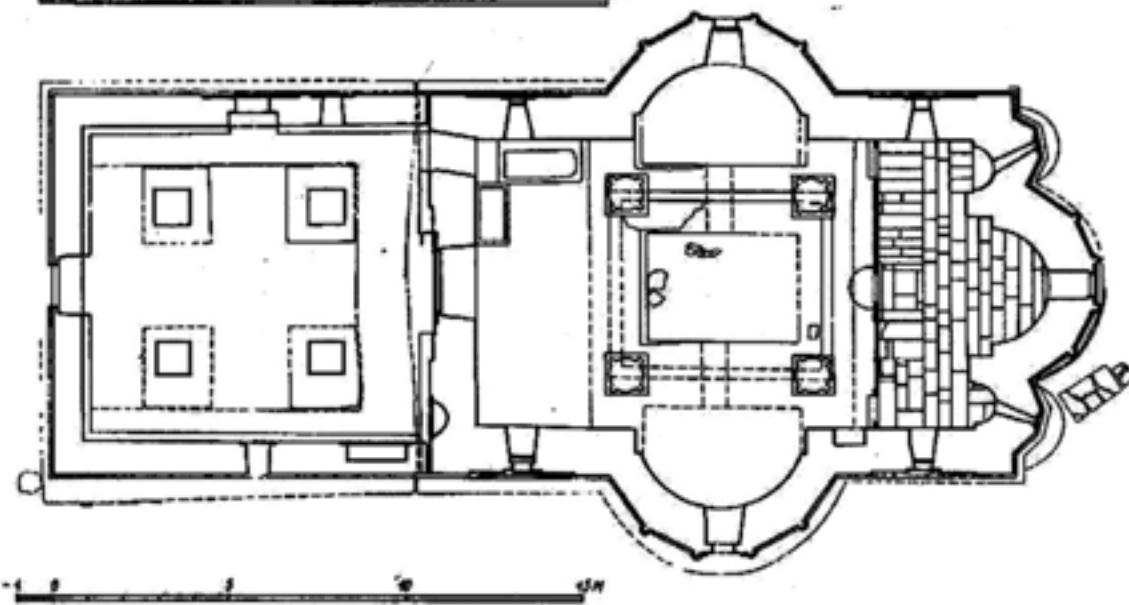

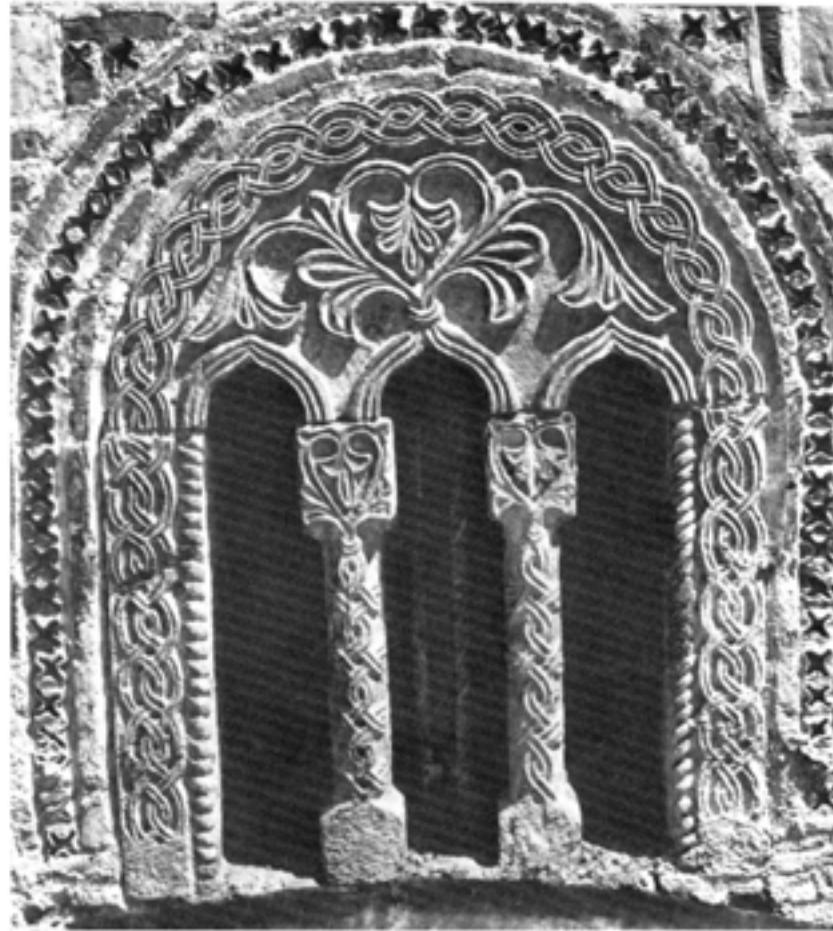
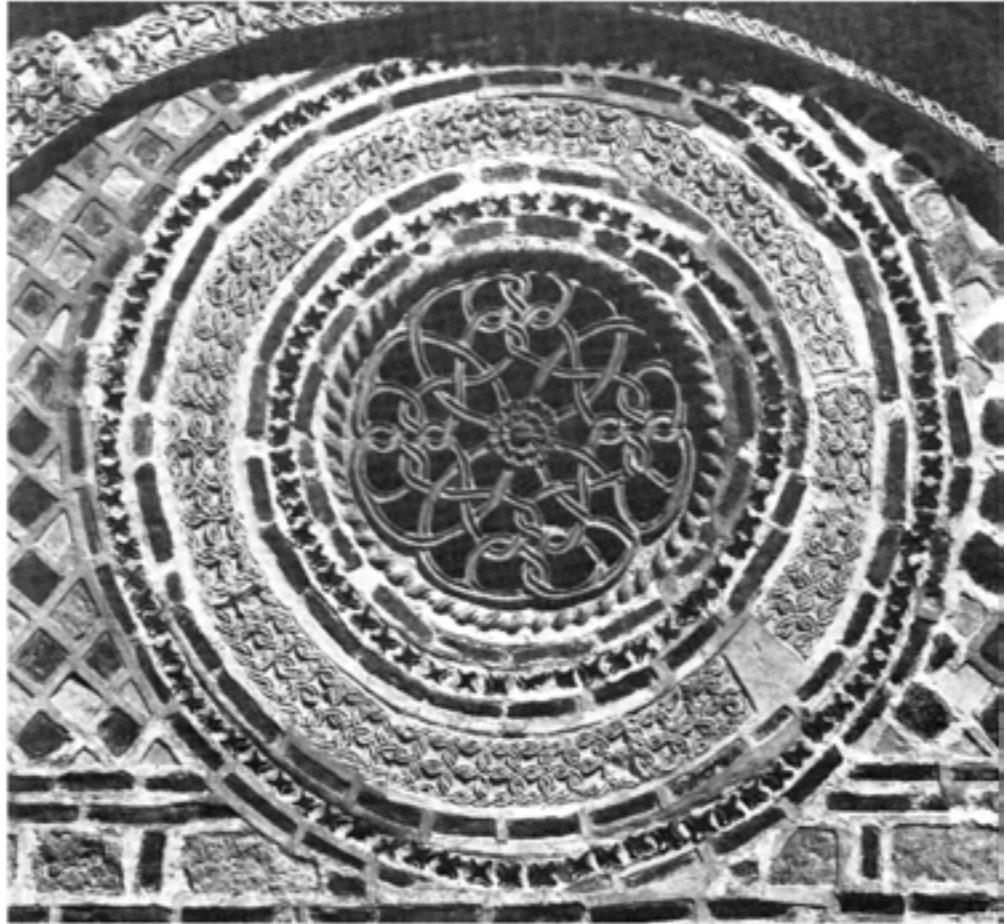
Ravanica, Vaznesenje, rekonstrukcija izgleda manastira

Ravanica,
Vaznesenje,
pogled sa severa

Ravanica,
Vaznesenje,
presek i plan

Ravanica, Vaznesenje,
Rozeta i trifora na zapadnoj fasadi

Ravanica, Vaznesenje, fragment ukrasa sa prvobitne priprate

Ravanica, Vaznesenje, slikarstvo

Oslikana je, sudeći prema uzrastu sinova kneza Lazara na ktitorskom portretu, oko 1385.

Slikarstvo je isprano i veoma je postradalo u višim delovima

U oltaru su većinom uobičajene predstave i dve scene iz života Bogorodice u svodu i dve scene Stradanja u donjoj zoni (Tajna večera i Pranje nogu)

U kupoli se, pored uobičajenih tema, nalazi Nebeska liturgija, a u kalotama malih kupola su likovi dva vida Hrista, Bogorodice i arhanđela Mihaila

U svodovima i višim delovima zidova su Veliki praznici (veoma postradali) i ciklus Čuda

Ispod njih je niz medaljona dugih boja povezanih u osmice u koje su upisani likovi svetitelja, a na stupcima su likovi sv. mučenika u medaljonima

U donjoj zoni su figure svetitelja, sv. ratnika u pevnicama i sv. monaha u zapadnom traveju, a na zapadnom zidu portreti ktitorske porodice

U priprati se naziru samo bledi tragovi svetitelja na istočnom zidu

Živopisanje je izvršeno u tri navrata

Prvo je ukrašena velika kupola, potom svodovi i gornje zone zidova, a na kraju dve niže zone naosa i priprata

U prvoj skupini bili su slikari nevelikog dara koji su radili snažnom linijom i intenzivnim koloritom, u drugoj su bili grčki zografi visokog talenta školovani na tradicijama klasicističkog nasleđa, a u trećoj grčki živopisci nešto skromnijeg dara takođe sledbenici klasičnih težnji, ali i blago povišenog izraza

Ravanica,
Vaznesenje,
slikarstvo,
naos,
ktitorski portret
(knez Lazar,
Stefan i Vuk i
kneginja Milica)

Ravanica,
Vaznesenje,
slikarstvo,
naos,
ktitorski portret,
rekonstrukcija

Ravanica, Vaznesenje, slikarstvo, oltar

.

Ravanica, Vaznesenje, slikarstvo, oltar, svetitelji

Ravanica, Vaznesenje, slikarstvo, kupola, pandantifi

Ravanica, Vaznesenje, slikarstvo, naos, scene

Ravanica, Vaznesenje, slikarstvo, naos, scene

Ravanica, Vaznesenje, slikarstvo, naos, scene, detalj .

Ravanica, Vaznesenje, slikarstvo, naos, svetitelji

Ravanica, Vaznesenje, slikarstvo, naos, svetitelji

Prilike u doba kneza i despota Stefana Lazarevića (1389-1427)

Kneginja Milica i državni sabor prihvatili su u ime maloletnog Stefana Lazarevića vazalni odnos prema Turcima, a time i obavezu da srpske trupe učestvuju u pohodima Osmanlija

Nakon bitke na Rovinama 1395. prestale su da postoje južne države Mrnjavčevića i Dejanovića, a 1396. i Bugarska

Posle Angorske bitke 1402, u kojoj je Stefan učestvovao kao turski vazal u borbi protiv Mongola, primio je od vizantijskog cara zvanje despota, a tada je dogovoren i njegov brak sa Jelenom, čerkom gospodara Lezbosa Frančeska II Gatiluzija

Od ugarskog kralja, kao vazal, dobio je Beograd od kojeg načinio svoju prestonicu, a kasnije je postao i prvi vitez ugarskog reda zmaja

Stefan je bio prosvećeni vladar, poznavalac umetnosti i pisac

Međutim, vremena u kojima je vladao bila su veoma burna i vrlo često je, kao turski vazal, morao da učestvuje u bitkama, ali i da, kao ugarski vazal, stvara ravnotežu u odnosima sa moćnim susedima

U doba njegove iznenadne smrti 1427. turske trupe su već duboko prodrle na srpsku teritoriju

Sužavanje teritorija do 1402.

Nova Pavlica, Vavedenje

Crkva je, kako svedoče portreti ktitora Stefana i Lazara Musića (sestrića kneza Lazara), ukrašena pre ili nakon smrti kneza Lazara (oko 1389), što upućuje na to da je podignuta oko 1385.

(Ranije i podizanje i oslikavanje datovani u doba pre Kosovske bitke)

Crkva je u obliku razvijenog upisanog krsta sa kupolom i bočnim pevnicičkim konhama (trikonhos) i prvobitno nije imala pripratu

Jednostavno je građena, omalterisana i obojena u belo

U oltaru su uobičajene scene, uz koje je predstava Mrtvog Hrista u proskomidiji

U kupoli se, pored uobičajenih tema, nalazi Nebeska liturgija

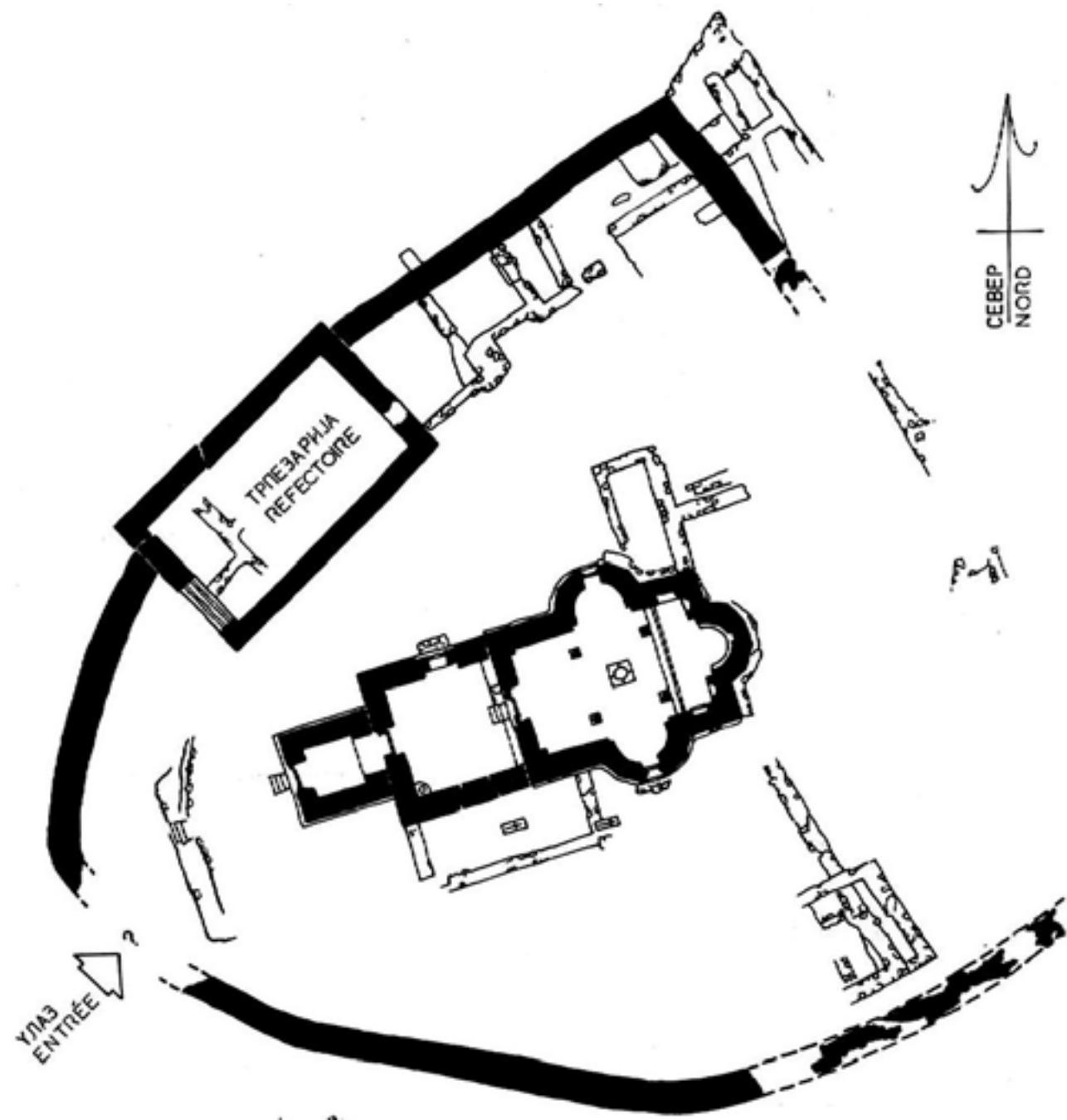
U svodovima su različiti vidovi Hrista u vizijama i niže i u gornjim delovima zidova naosa ciklusi Velikih praznika, Stradanja i Čuda i dve scene iz života Bogorodice

Niže teče niz poprsja svetitelja

U donjoj zoni su figure svetitelja među kojima su u pevnicama Deizis, sv. Stefan i sv. Simeon i sv. Sava i sv. ratnici, u zapadnom traveju većinom sv. monasi i na zapadnom zidu portreti ktitora

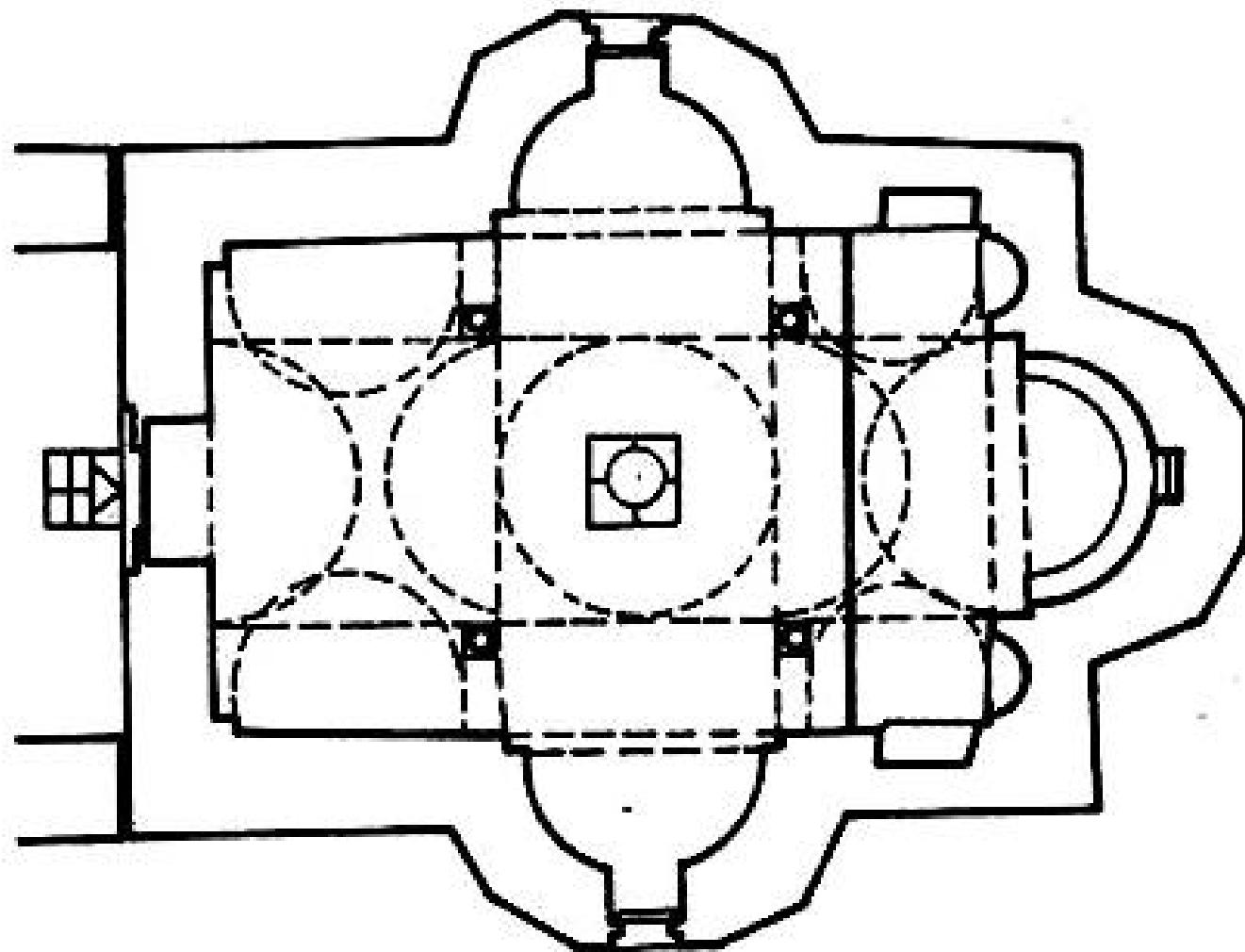
Zografi koji su radili ove slike međusobno se veoma razlikuju i po talentu i po estetskim zahtevima, a najdarovitiji je, posebnom tehnikom podslikavanja likova na finijem sloju maltera, uradio većinu figura u donjoj zoni

Nova Pavlica,
Vavedenje,
Plan manastira

Nova Pavlica, Vavedenje, pogled sa severa

Nova Pavlica, Vavedenje, osnova

Nova Pavlica, Vavedenje, slikarstvo, naos, portreti ktitora
(Stefan i Lazar Musić)

Nova Pavlica, Vavedenje, slikarstvo, oltar

Nova Pavlica, Vavedenje, slikarstvo, oltar

Nova Pavlica, Vavedenje, slikarstvo, oltar

Nova Pavlica, Vavedenje, slikarstvo, oltar

Nova Pavlica, Vavedenje, slikarstvo, oltar,
predstava Mrtvog Hrista

Nova Pavlica, Vavedenje, slikarstvo, naos, svetitelji

Nova Pavlica, Vavedenje, slikarstvo, naos, svetitelji
(sv. Sava, sv. Simeon i sv. Stefan)

Nova Pavlica, Vavedenje, slikarstvo, naos, svetitelji

Nova Pavlica,
Vavedenje,
slikarstvo,
naos,
svetitelji

СРПСКЕ ЗЕМЉЕ
ПОЧЕТКОМ XV в.

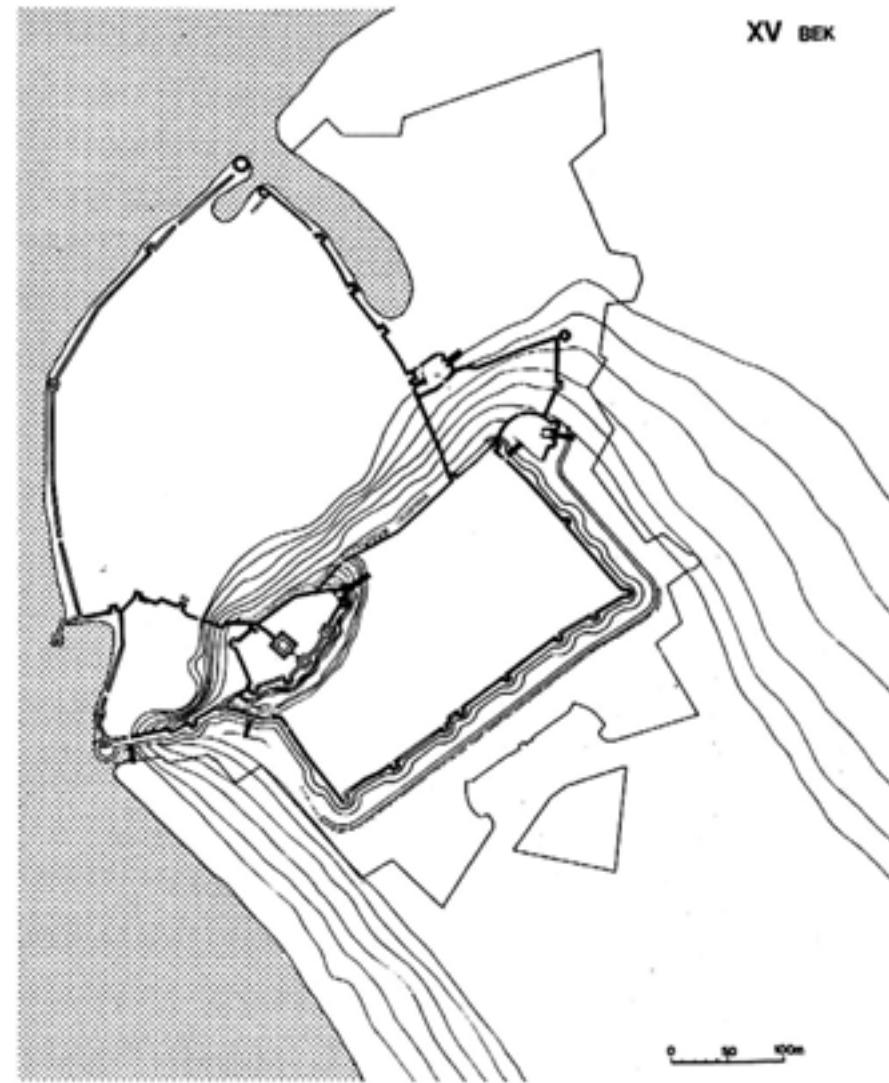

Teritorije
nakon
1402.

XIV BEK

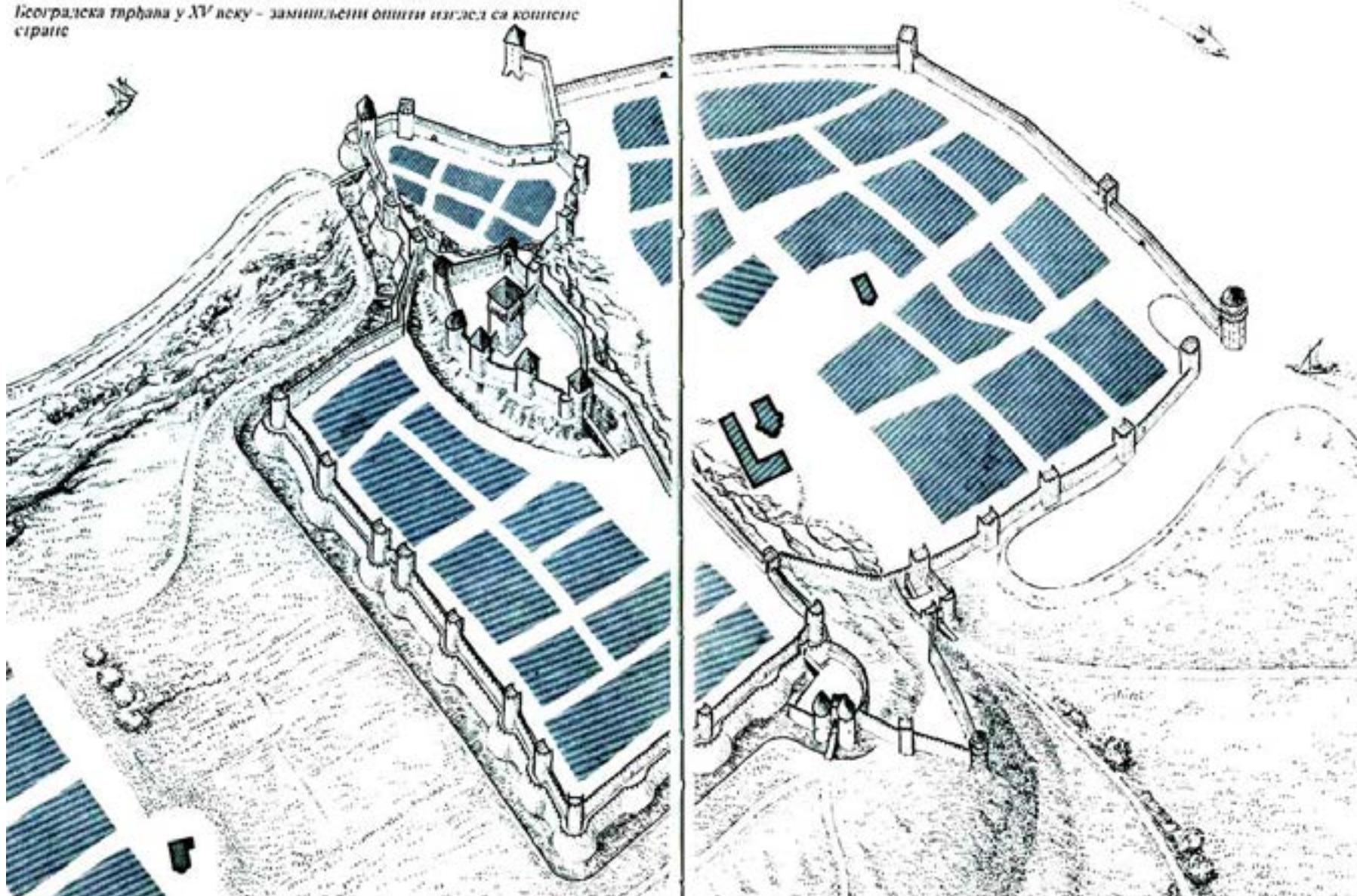

XV BEK

Beograd, plan grada
u XIV veku (ugarsko pogranično utvrđenje) i
u XV veku (prestonica despota Stefana)

Београдска тврђава у XV веку – заминовљени оштит изглед са копнене стране

Beograd despota Stefana, rekonstrukcija

Rudenica, nepoznata posveta

Crkvu je, sudeći prema ostacima portreta, podigao rizničar Vukašin sa suprugom Vukosavom verovatno oko 1400, a dao je da se oslika između 1403. i 1405.

Crkva je u obliku sažetog upisanog krsta sa kupolom i bočnim pevnicičkim konhama (trikonhos) sa pripratom na zapadu

Jednostavno je građena, omalterisana i oslikana da bi se fresko-tehnikom oponašalo zidanje alternacijom kamena i opeke i ima rozete i ukrase od dvočlanih prepleta

Slikarstvo u naosu je prilično postradalo u višim delovima, a u priprati više nema tragova slika

U oltaru su uobičajene scene, uz koje je predstava Mrtvog Hrista u proskomidiji

U kupoli se naziru neznatni tragovi predstava u nižem delu

U svodovima i višim delovima zidova naosa su ciklusi Velikih praznika i Stradanja

Ispod je niz poprsno prikazanih svetitelja

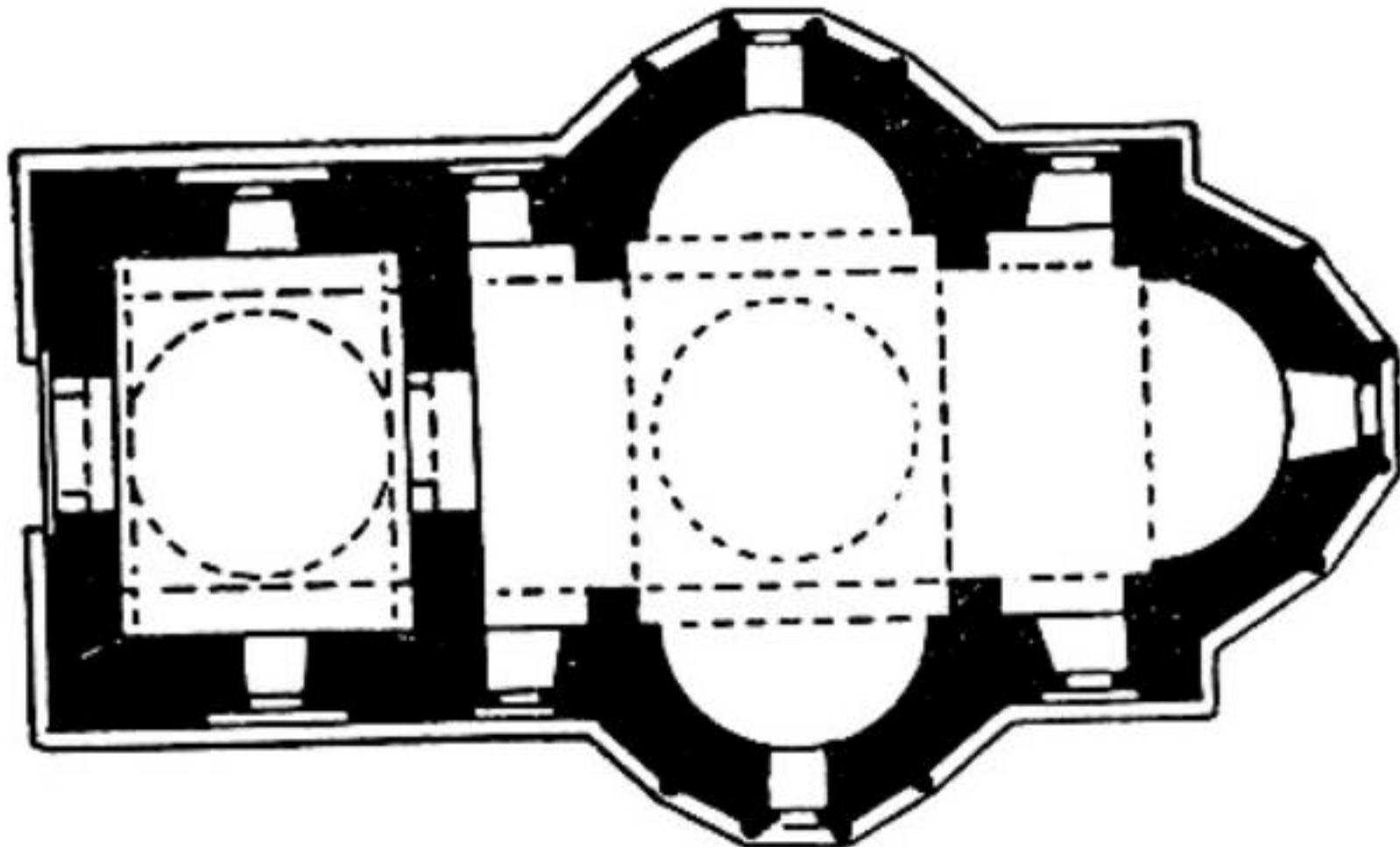
U donjoj zoni su figure svetitelja, u pevnicama sv. mučenika ratnika i sv. monaha među kojima su sv. Simeon i sv. Sava (samo ovde predstavljen kao monah), a u jugozapadnom uglu portreti vladara (despota Stefana sa bratom gospodinom Vukom) i ktitora

Zografi koji su radili ove slike, koliko se daje naslutiti na osnovu veoma postradalih slika, sledili su klasicističke estetske zahteve, ali je njihov tretman nešto grublji

U niši proskomidije potpisao se slikar grešni rab Teodor zograf

Rudenica,
pogled sa
severozapada

Rudenica, osnova

Rudenica, slikarstvo, portreti ktitora i vladara
(Vukosave i rizničara Vukašina i despota Stefana i gospodina Vuka)

Rudenica, niša u oltarskom prostoru

Rudenica, slikarstvo, svetitelji, poprsja

Rudenica, slikarstvo, svetitelji

Rudenica, slikarstvo, svetitelji
(sv. Simeon i sv. Sava)

Ljubostinja, Uspenje, arhitektura

Manastirska i grobna crkva kneginje Milice, podignuta možda nakon Kosovske bitke (1389)

(Ranije podizanje i prvo oslikavanje datovani u doba pre Kosovske bitke)

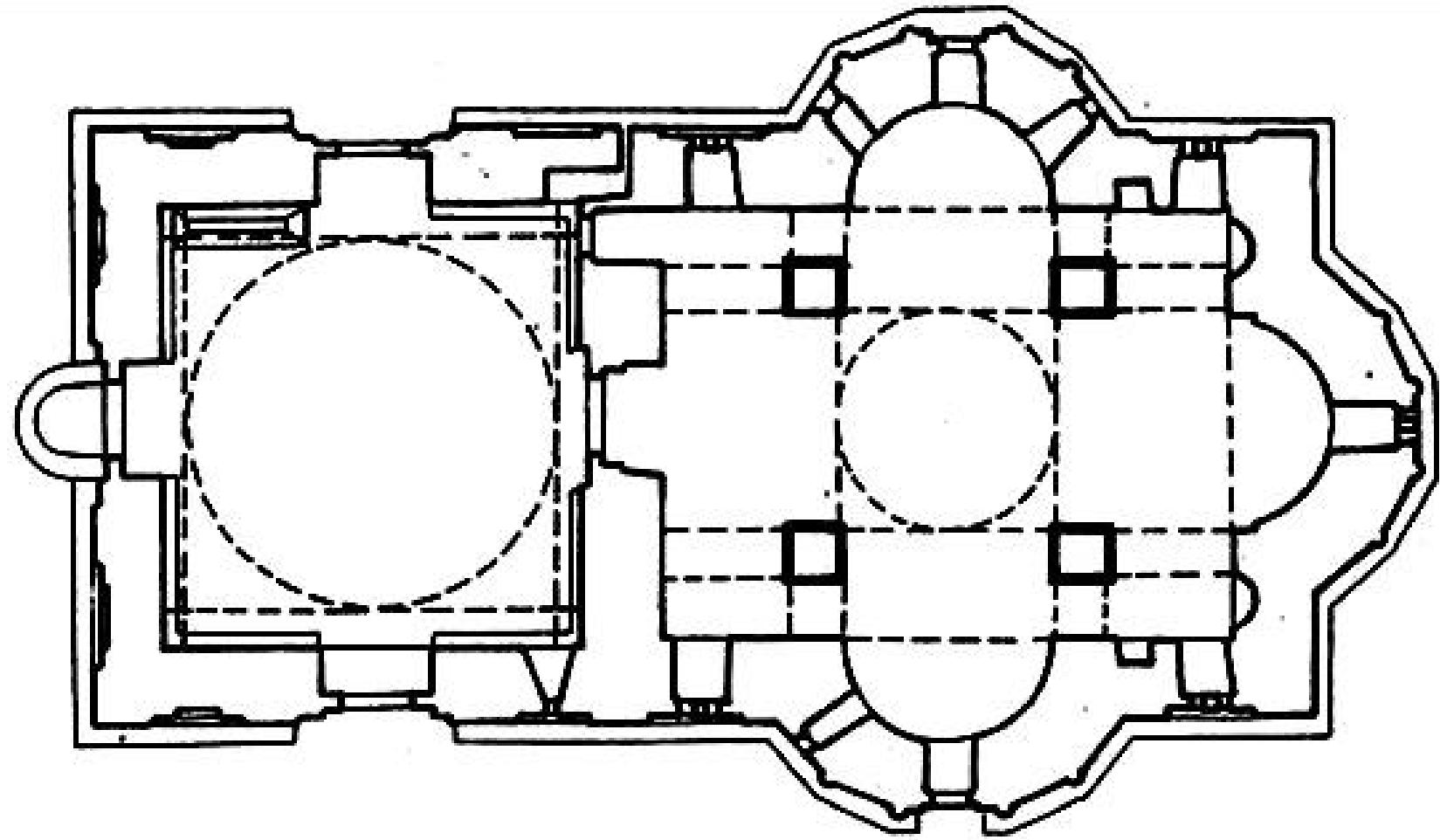
Crkva je u obliku razvijenog upisanog krsta sa kupolom i bočnim pevničkim konhama (trikonhos) i sa nekada spratnom pripratom zasvedenom velikom kalotom

Građena je kamenom, omalterisana i oslikana da bi se fresko-tehnikom oponašalo zidanje alternacijom kamena i opeke i ima rozete i ukrase od dvočlanih prepleta

Njen graditelj, Rade Borović, potpisao se na pragu portala koji vodi iz priprate u naos

Ljubostinja,
Uspenje,
Pogled sa
severozapada

Ljubostinja, Uspenje, osnova

Ljubostinja, Uspenje, slikarstvo

Oslikavanje crkve završeno je, verovatno staranjem despota Stefana, između 1406.
i 1408. (ranije datovano između 1402. i 1405)

Slikarstvo je veoma postradalo i većim delom je potpuno uništeno

U oltaru gotovo da nema tragova fresaka

U kupoli su preostale samo slike u nižem delu

U svodovima i višim delovima zidova naosa nazire se poneki trag scena Velikih
praznika i pod njima ciklusa Stradanja i Čuda između kojih je horizontalni niz
medaljona sa poprsjima svetitelja

U donjoj zoni razlučuje se samo nekoliko figura svetitelja, a na stupcima su
prikazani sv. monasi među kojima su sv. Simeon i sv. Sava

U priprati su u višim delovima zidova očuvani delovi scena Vasseljenskih sabora

U donjoj zoni su ostaci Deizisa na istočnom zidu i dinastičke slike Lazarevića na
zapadnom

Crkva je oslikavana u dva maha- prvo je ukrašena kupola, a potom je iznova
živopisan ceo hram

Slikari prve družine bili su Grci veoma skromnih mogućnosti

Zografi druge skupine, isto Grci, bili su nešto većeg talenta, ali nisu pripadali
najboljima u svom vremenu, njihov tretman je nervozan, a ekspresija povišena,
jedino se nešto većim umećem izdvaja slikar priprate

U arhivolti lunete portalna koji vodi iz priprate u naos potpisao se na grčkom slikar
jerej Makarije

† ПРОТОМАНСТВО РЕБРОВИЋ РАД

ЖИГР СУМАКАΙ ОУХАРТАХАСАН.

Ljubostinja, Uspenje
potpis protomajstora Rada Borovića
potpis slikara jereja Makarija

Ljubostinja,
Uspenje,
slikarstvo,
priprata,
portreti Vuka
Lazarevića
i despota
Stefana

Ljubostinja,
Uspenje,
slikarstvo,
priprata,
portreti kneza
Lazara i
kneginje
Milice

Ljubostinja, Uspenje, slikarstvo, naos, scene

Ljubostinja, Uspenje, slikarstvo, naos, svetitelji na stupcima .

Ljubostinja, Uspenje, slikarstvo, priprata, scene

Resava (Manasija), Sv. trojica, arhitektura

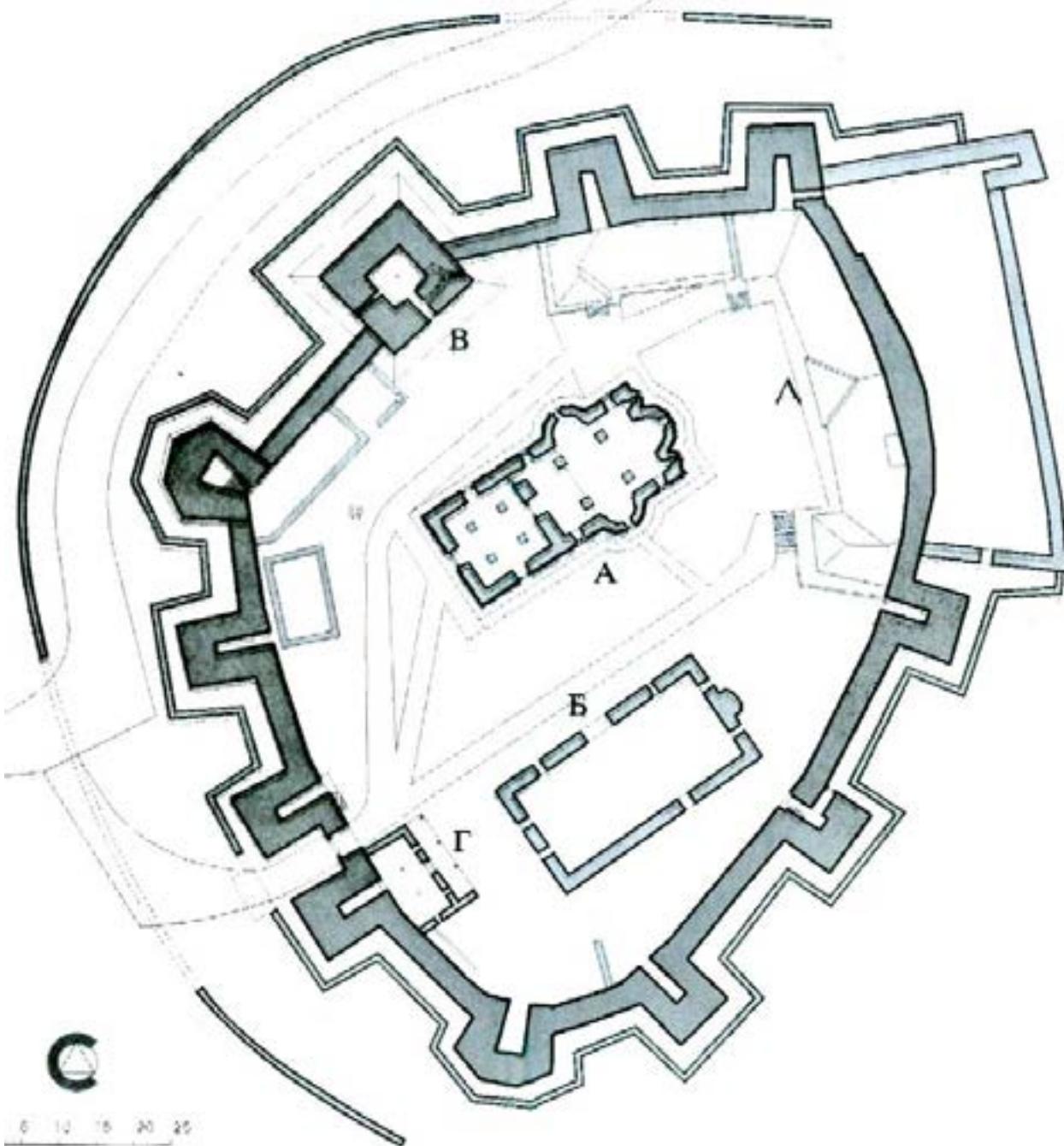
Manastirska i grobna crkva despota Stefana, podignuta i oslikana, kako svedoče Konstantin Filozof i letopisi, između 1407. i 1417.

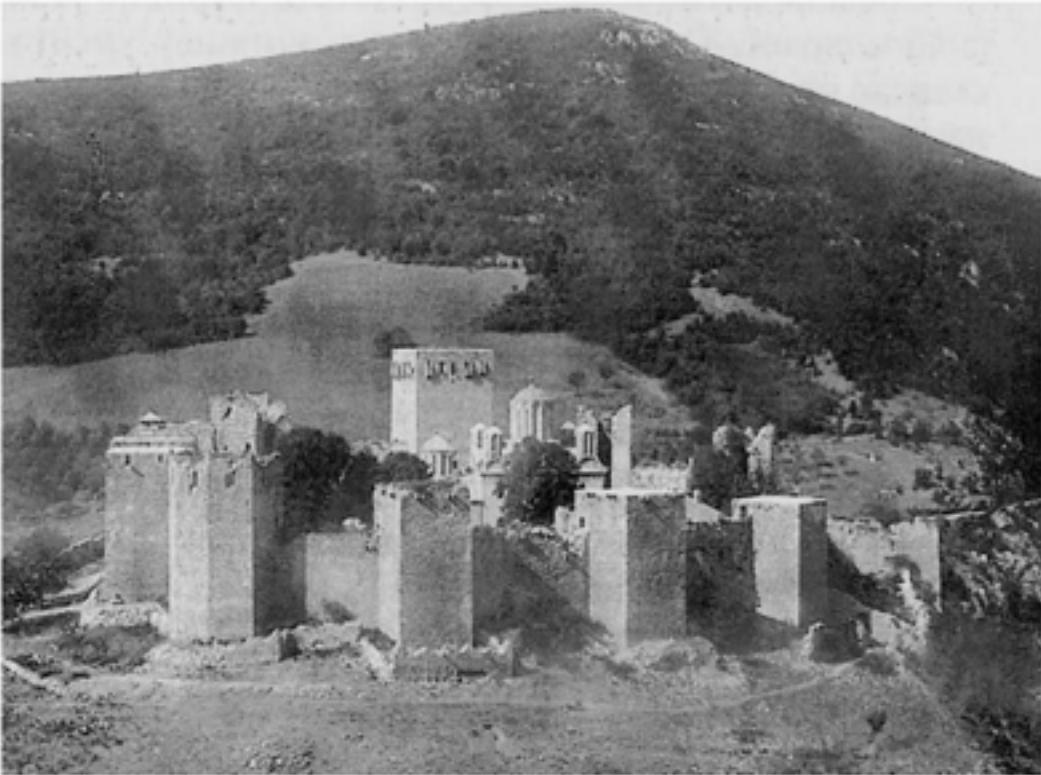
Crkva je velikih dimenzija u obliku razvijenog upisanog krsta sa pet kupola i bočnim pevničkim konhama (trikonhos) i sa pripratom podeljenom na devet prostora od kojih je srednji imao kupolu

Kao i grobne zadužbine Nemanjića, ima fasade oplaćene tesanicima i ukrašene frizom slepih arkadica pod krovovima

Ograđena je veoma snažnim zidinama i brojnim kulama

Resava,
Sv. trojica,
plan manastira

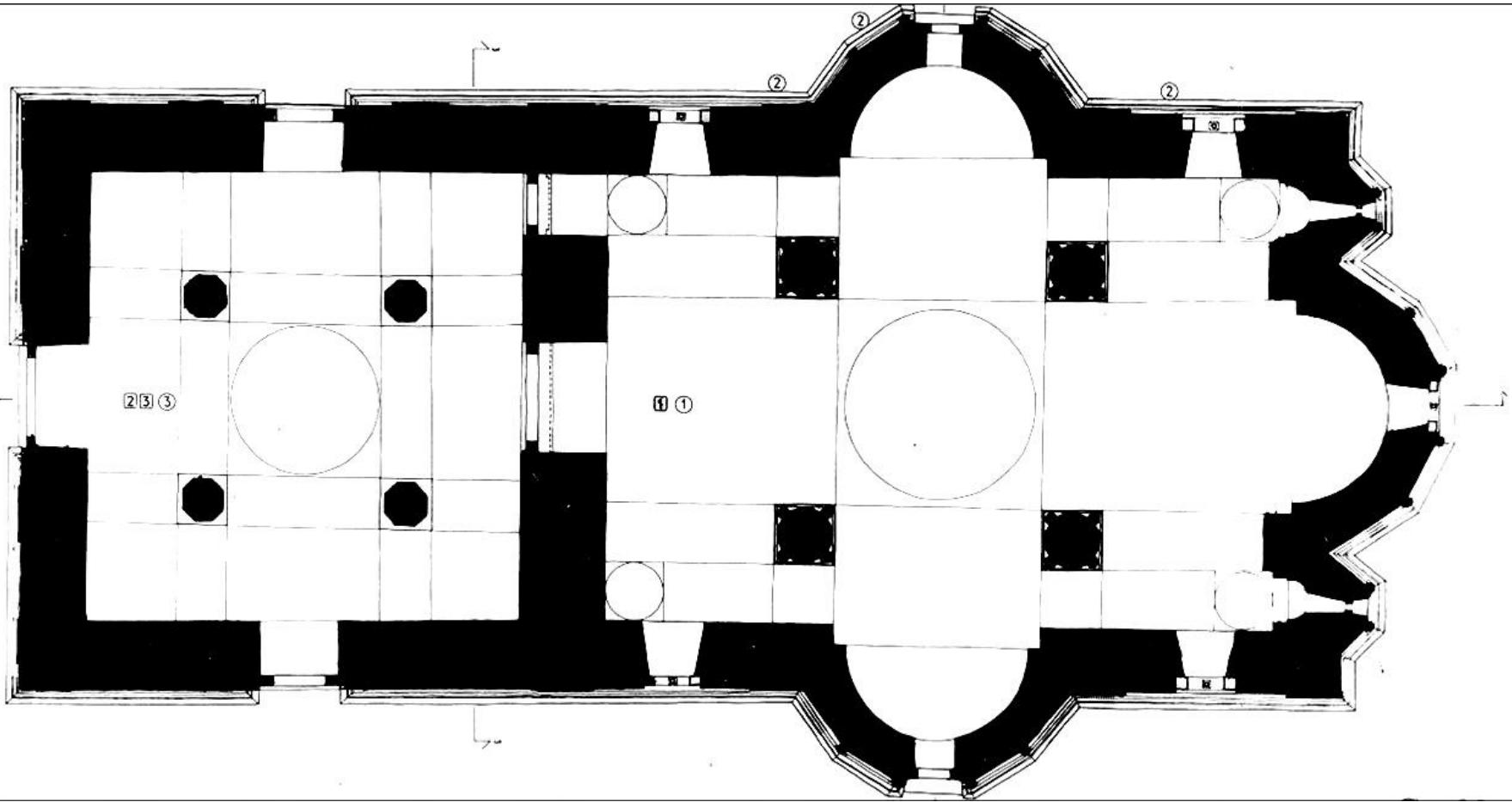

Resava,
Sv. trojica,
Izgled manastira
oko 1930. i danas

Resava, Sv. trojica, rekonstrukcija prvobitnog izgleda manastira

Resava, Sv. trojica, osnova

Resava,
Sv. trojica,
današnji izgled crkve i
rekonstrukcija prvobitnog
izgleda crkve

Resava (Manasija), Sv. trojica, slikarstvo

Crkva je dugo oslikavana i ukrašavanje je verovatno završeno 1417.

U oltaru su uobičajene scene među koje je uveden ciklus Hristovih javljanja posle vaskrsenja

U kupoli se, pored uobičajenih tema, nalazi Nebeska liturgija, dok je živopis u kalotama malih kupola potpuno ispran

U svodovima i višim delovima zidova su Veliki praznici (veoma oštećeni), potom ciklusi Bogorodičinog života i Hristovog detinjstva (jug) i Stradanja (sever) i niže Čuda i Parabola

Ispod je niz medaljona dugih boja povezanih u osmice u koje su upisani likovi svetitelja, a na stupcima su likovi brojnih svetitelja u medaljonima dugih boja

U donjoj zoni su figure svetitelja, sv. ratnika u pevnicama i sv. monaha u zapadnom traveju, a na zapadnom zidu je portret ktitora

U priprati se naziru samo neznatni bledi tragovi fresaka na istočnom i južnom zidu

Crkvu su oslikali brojni zografi Grci poreklom iz Soluna koji su većinom bili veoma daroviti i školovani u nekom prestižnom ateljeu u kojem se cenio klasicistički uzor i koji su s puno umeća u sliku preneli turnirsku dvorsku atmosferu

Resava, Sv. trojica,
slikarstvo,
portret despota Stefana

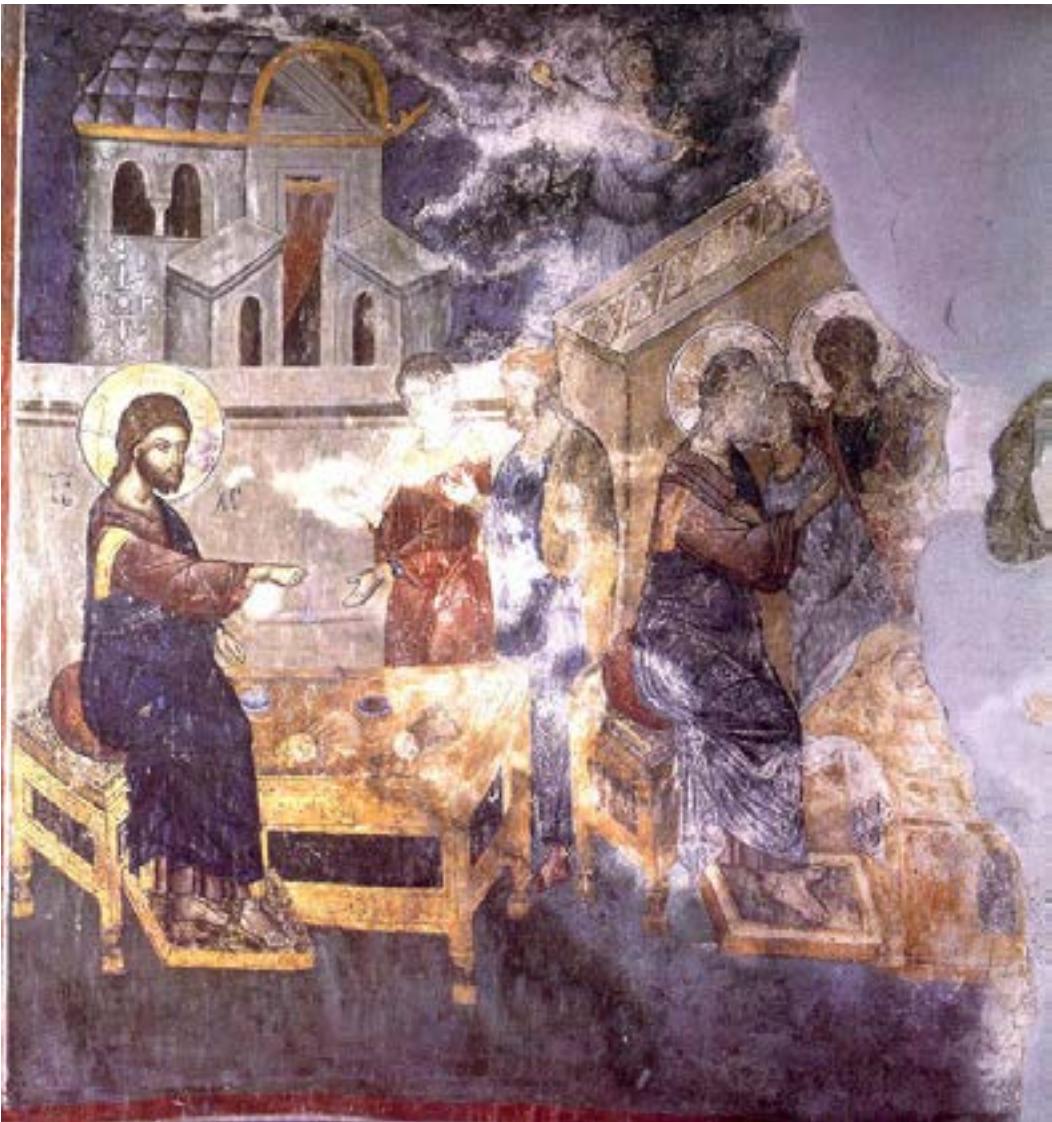
Resava, Sv. trojica, slikarstvo, oltar

Resava, Sv. trojica, slikarstvo, oltar

Resava, Sv. trojica, slikarstvo, kupola

Resava, Sv. trojica, slikarstvo, scene

Resava, Sv. trojica, slikarstvo, scene

Resava, Sv. trojica, slikarstvo, scene

Resava, Sv. trojica, slikarstvo, svetitelji

Resava,
Sv. trojica,
slikarstvo,
svetitelji

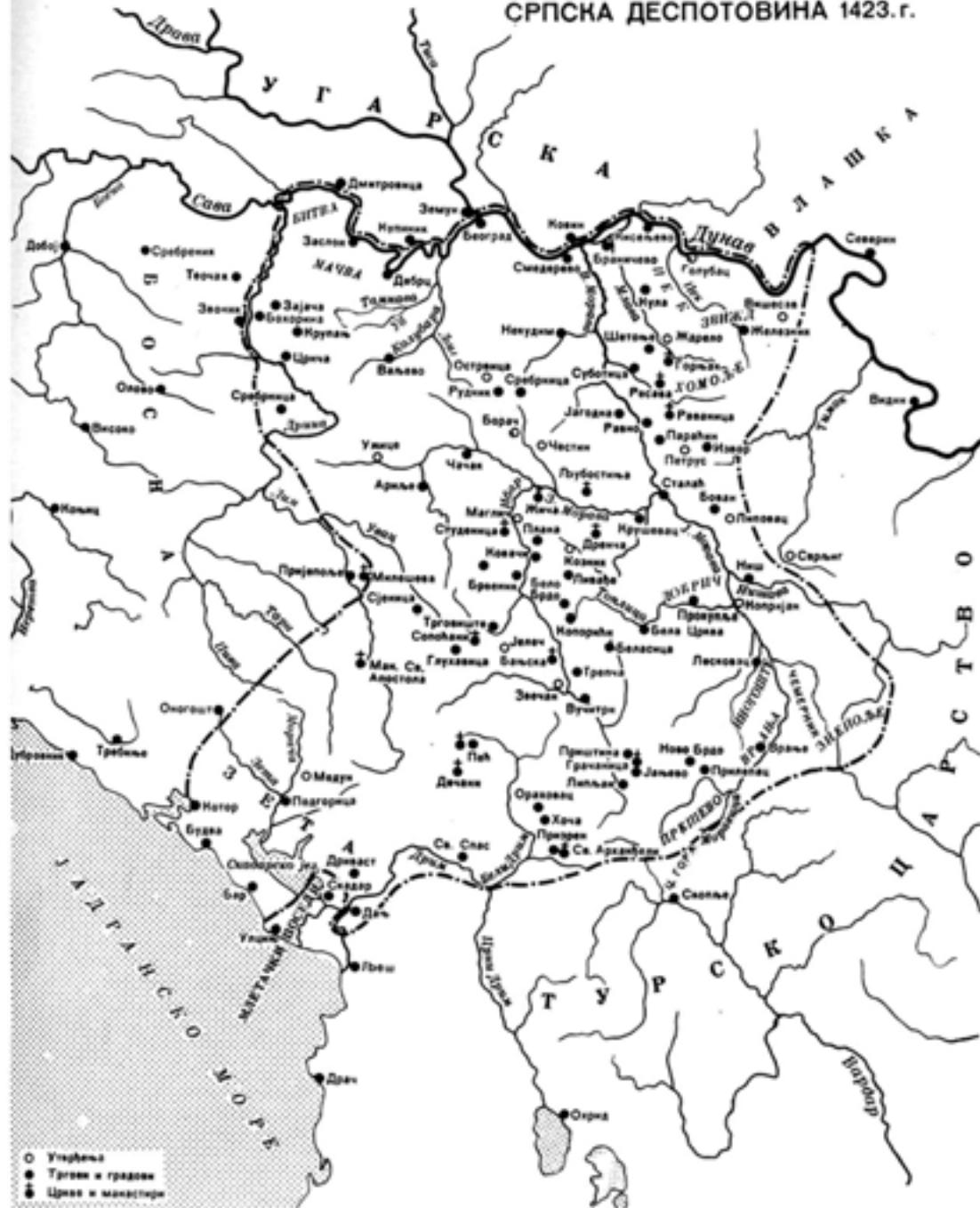

Resava, Sv. trojica, slikarstvo, svetitelji

Resava, Sv. trojica, slikarstvo, svetitelji

СРПСКА ДЕСПОТОВИНА 1423.г.

Država
despota Stefana
nakon 1423.

Kalenić, Vavedenje, arhitektura

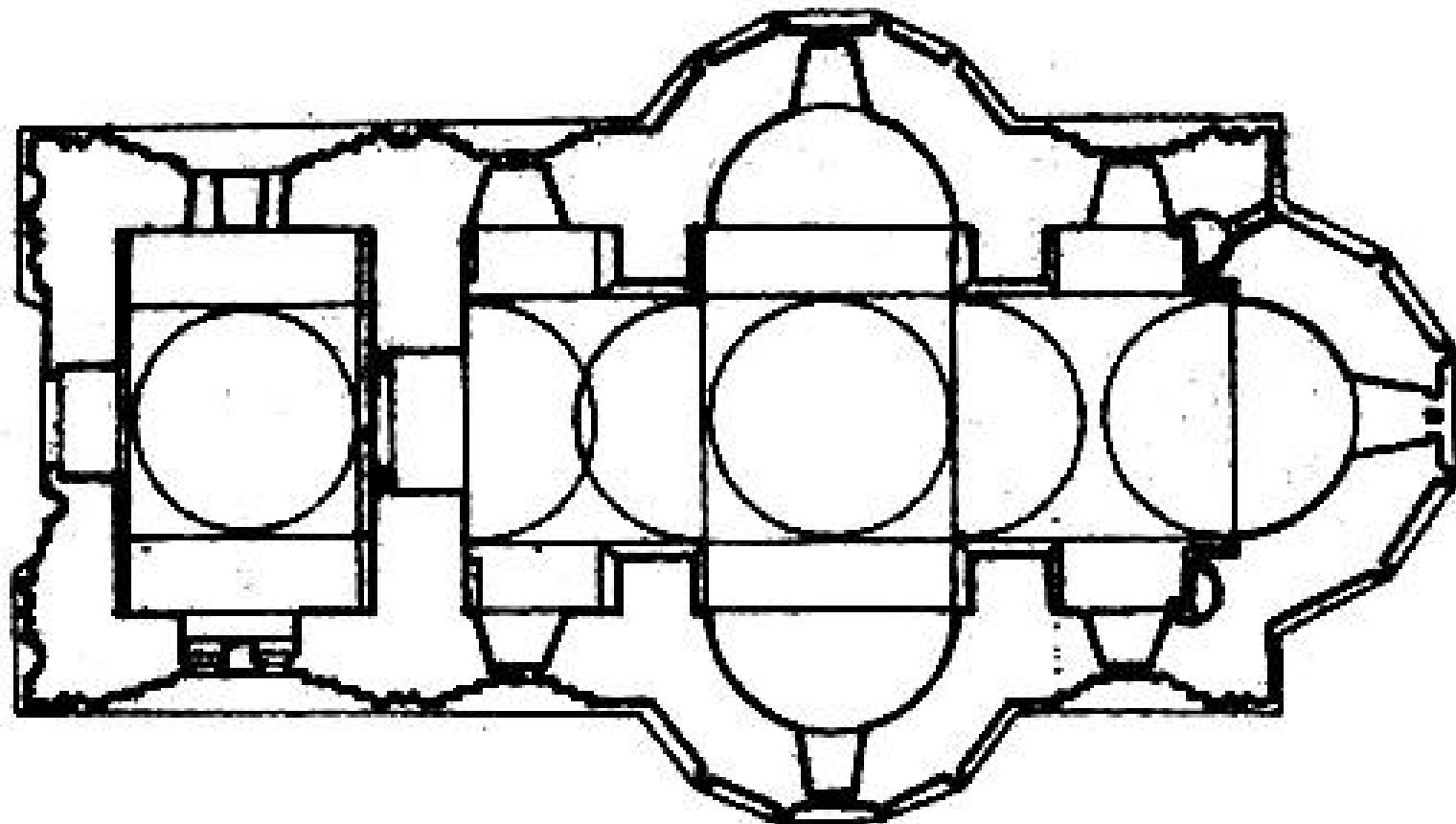
Crkva, zadužbina vlastelina Bogdana koji je u vreme oslikavanja nosio zvanje protovestijara, verovatno je podignuta oko 1420. i oslikana početkom treće decenije XV veka

Sagrađena je u obliku sažetog upisanog krsta sa kupolom i bočnim pevničkim konhama (trikonhos) sa pripratom nadvišenom slepom kupolom

Pažljivo je zidana alternacijom kamena i opeke sa širokim spojnicama maltera i bogato ukrašena rozetama, dekorativnom kamenom plastikom sa prepletima dvočlane trake i keramoplastičnim krstićima

Kalenić,
Vavedenje,
pogled sa jugoistoka

Kalenić, Vavedenje, osnova

Kalenić, Vavedenje, fasada, detalji

Kalenić, Vavedenje,
južna fasada priprate

Kalenić, Vavedenje, slikarstvo

Crkva je, sudeći prema portretima, oslikana početkom treće decenije XV veka
(Ranije oslikavanje datovano obično u 1413)

U oltaru su uobičajene scene među koje su uvedeni ciklus Hristovih javljanja posle vaskrsenja (kao u Resavi) i predstava Mrtvog Hrista u proskomidiji

U kupoli se, pored uobičajenih tema, nalazi Nebeska liturgija

U svodovima i višim delovima zidova su ciklusi Velikih praznika i Čuda i dve scene iz Bogorodičinog života

U donjoj zoni su figure svetitelja, u pevnicama su sv. ratnici, a među svetiteljima u zapadnom traveju nalaze se sv. Simeon i sv. Sava

Na pilastrima je vertikalni niz medaljona dugih boja povezanih u osmice u koje su upisani likovi svetitelja

U priprati u kaloti više nema tragova slika

Više delove zidova zauzima opširan ciklus Bogorodice (zaštitnice hrama)

U donjoj zoni su Deizis, figure sv. monaha i portreti vladara i ktitora

Crkvu su oslikali članovi neke domaće radionice koji su većinom bili veoma daroviti i školovani u ateljeu u kojem se cenio klasicistički uzor i koji su finim koloritom i blagim prelazima stvorili setnu atmosferu slika

Prepostavlja se da je ovu družinu predvodio slikar Radoslav koji je ukrasio srpsko jevanđelje koje se čuva u Sankt Petersburgu

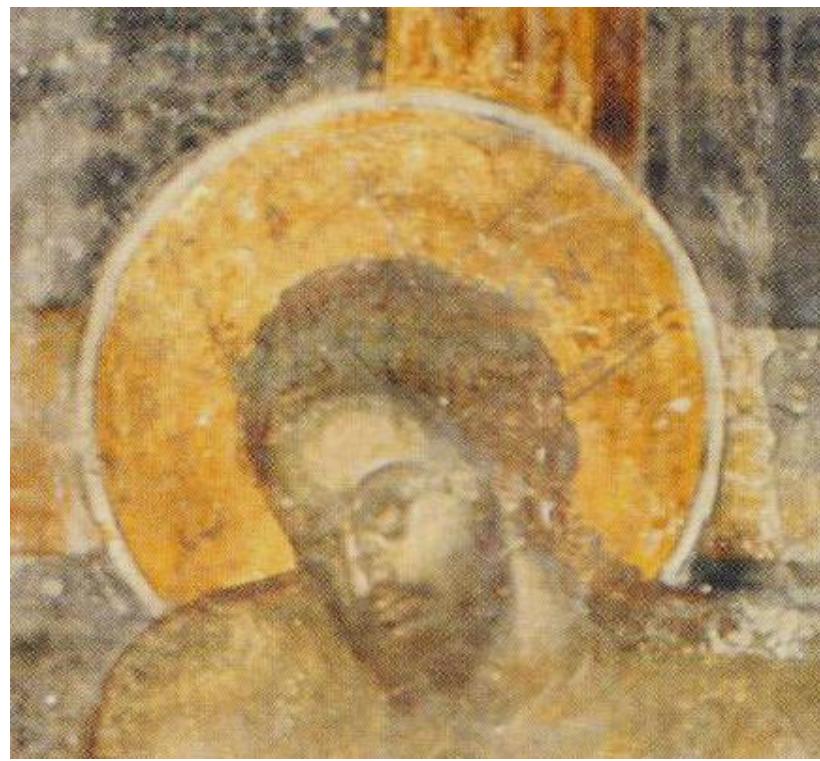
Kalenić, Vavedenje, slikarstvo, priprata, portreti
(brat ktitorov Petar, supruga ktitorova Milica,
protovestijar Bogdan i despot Stefan)

Kalenić, Vavedenje, slikarstvo, oltar

Kalenić, Vavedenje, slikarstvo, oltar

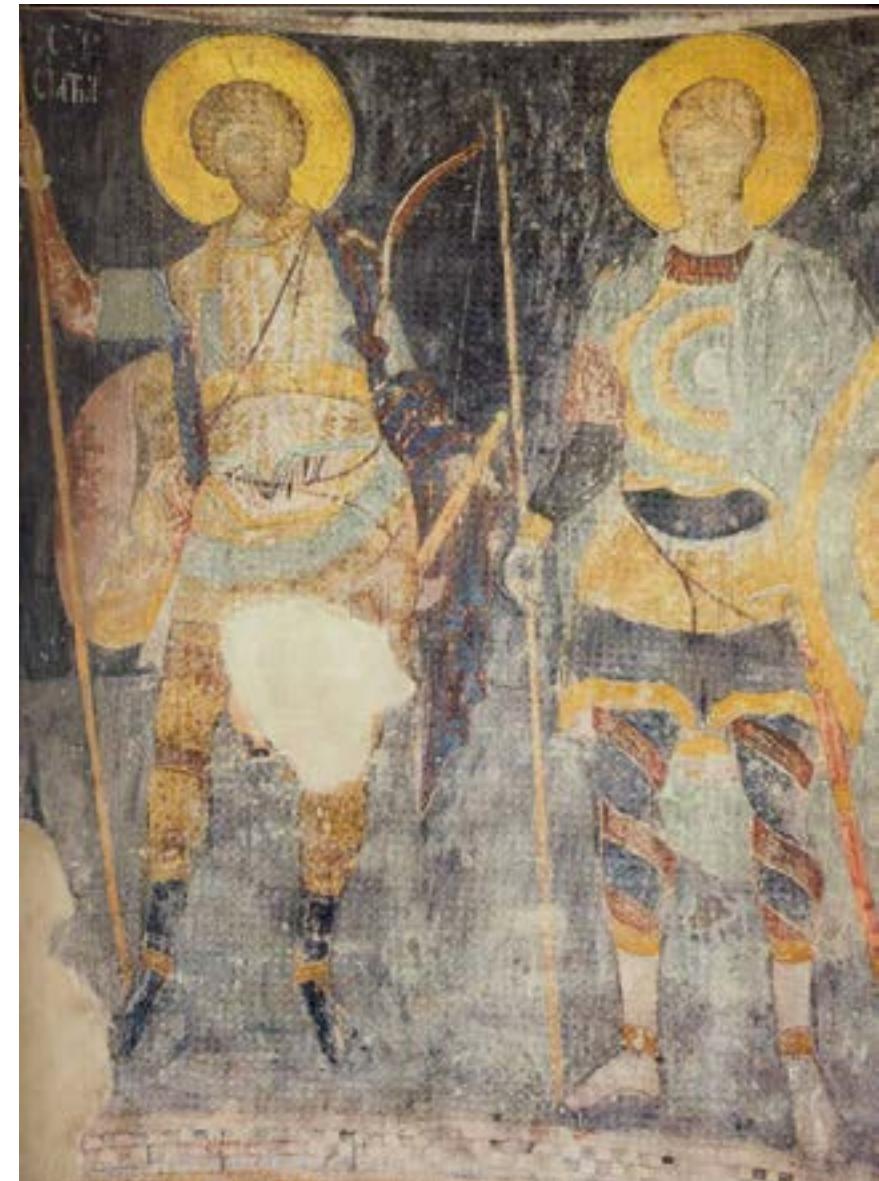
Kalenić,
Vavedenje,
slikarstvo,
oltar

Kalenić, Vavedenje, slikarstvo, naos, scene

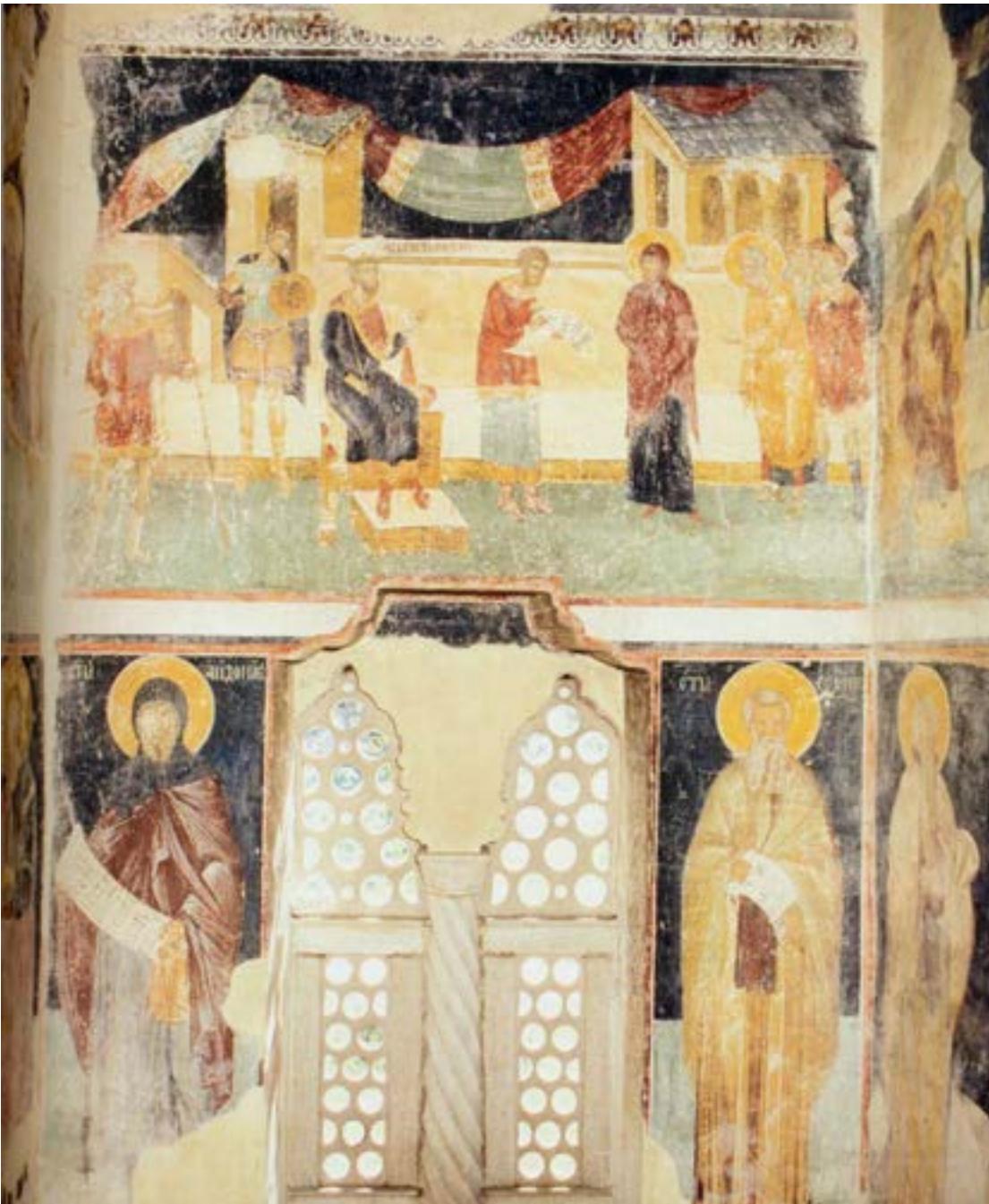

Kalenić, Vavedenje, slikarstvo, naos, scene

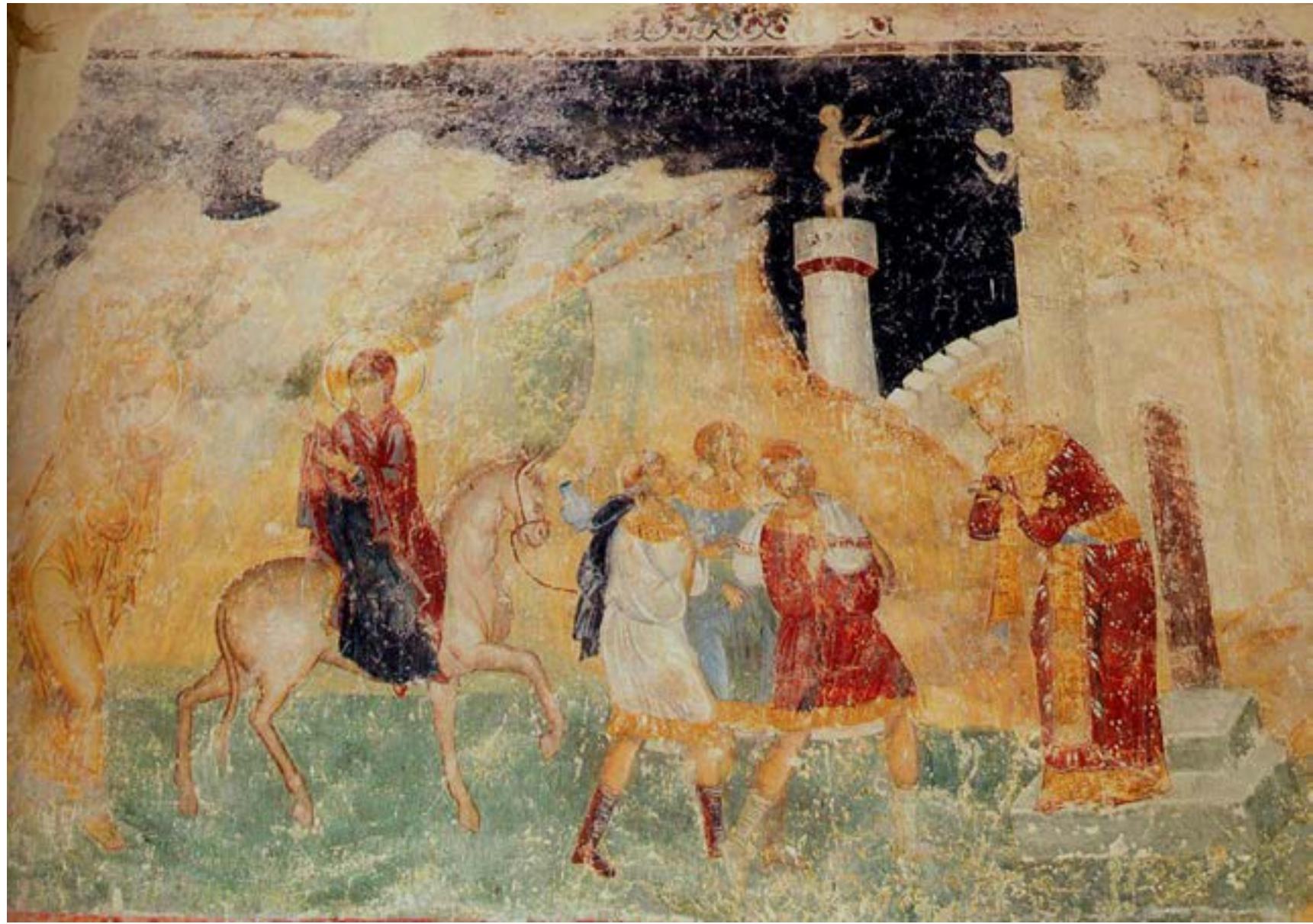
Kalenić, Vavedenje, slikarstvo, naos, svetitelji

Kalenić,
Vavedenje,
slikarstvo,
priprata,
scene i svetitelji

Kalenić, Vavedenje, slikarstvo, priprata, scene

Kalenić, Vavedenje, slikarstvo, priprata, scene

Kalenić, Vavedenje, slikarstvo, priprata, svetitelji

Jevandelist Jovan
Radoslavljevo jevandelje,
1429.
Sankt Petersburg

Jevanđelist Marko
Radoslavljivojevo jevandželje,
1429.
Sankt Petersburg

Prilike u doba Brankovića (1427-1459)

Despot Đurađ nasledio je vazalni odnos prema Turskoj i Ugarskoj, ali i državu skučenih granica kojom su harali turski odredi

Pošto je primio presto, već sledeće 1428. godine započeo je podizanje nove prestonice u Smederevu

Stalni pritisak Osmanlija nije prestajao

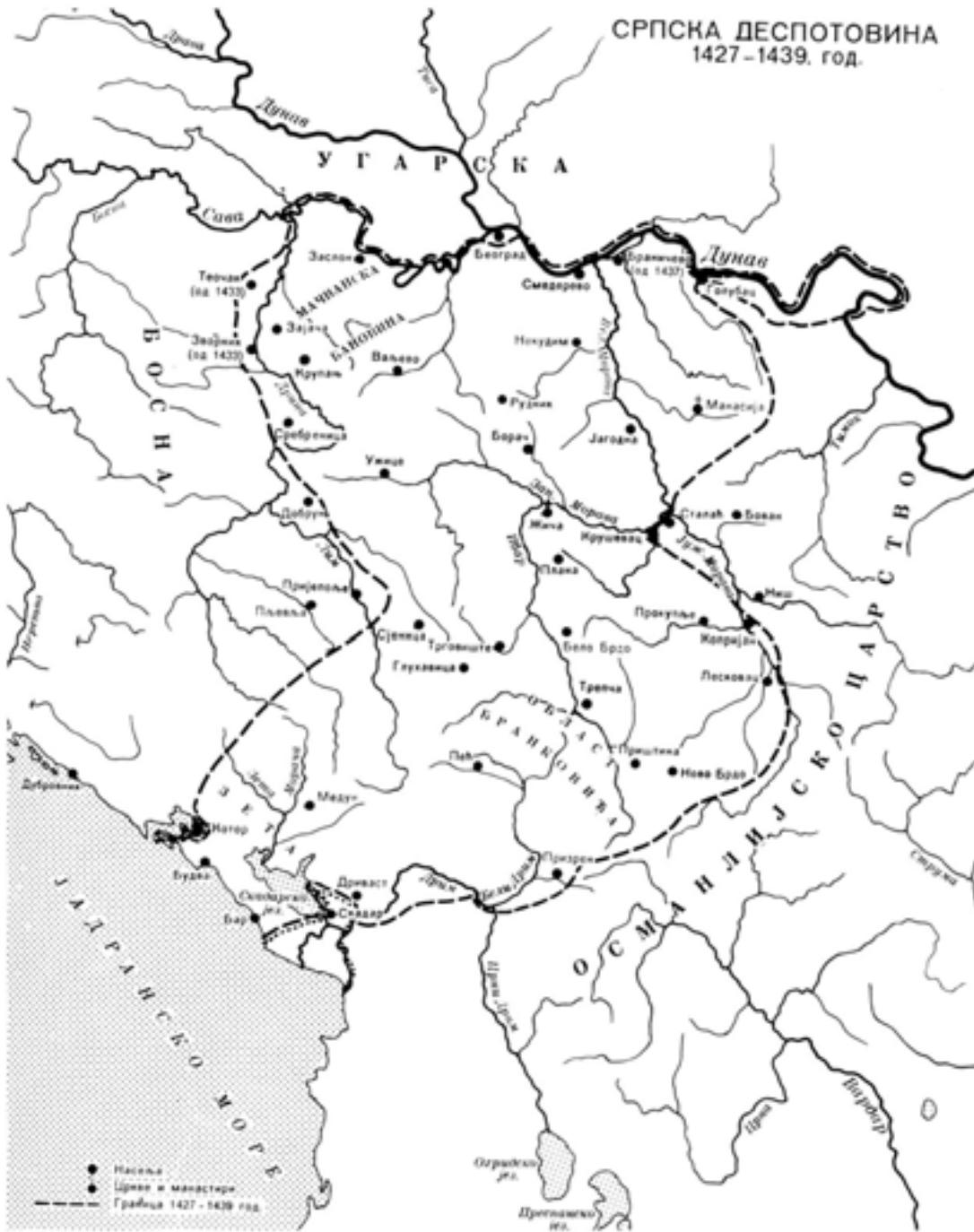
Srpska država od 1439. do 1444. prvi put je bila pod turskom vlašću, dok je despot pokušavao na Zapadu da pridobije saveznike za novi sveti rat

Iznuren neprestanim borbama i pokušajima pregovora, umro je 1456.

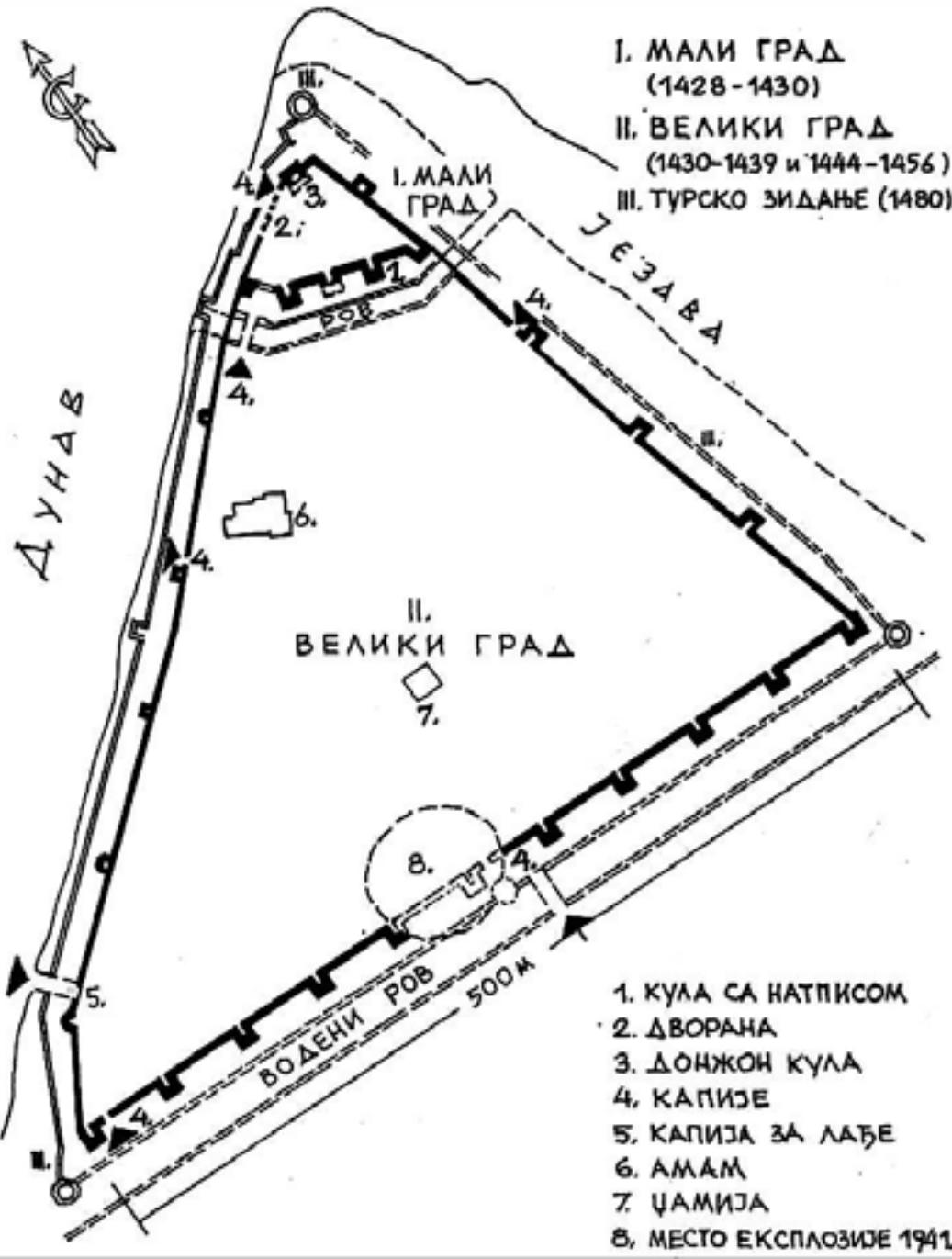
Nasledio ga je sin despot Lazar koji je bio krhkog zdravlja i već 1458. umro

Nakon toga, smenjivale su se različite političke struje (prougarska i proturska) u krilu preostalih članova porodice Branković

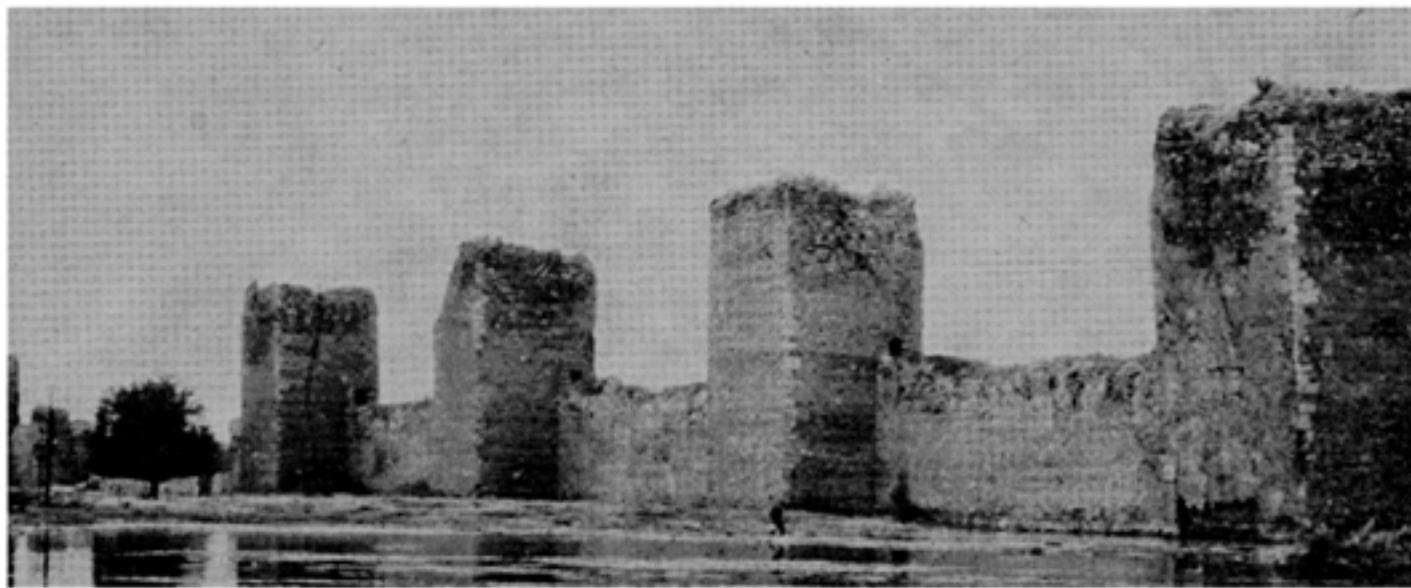
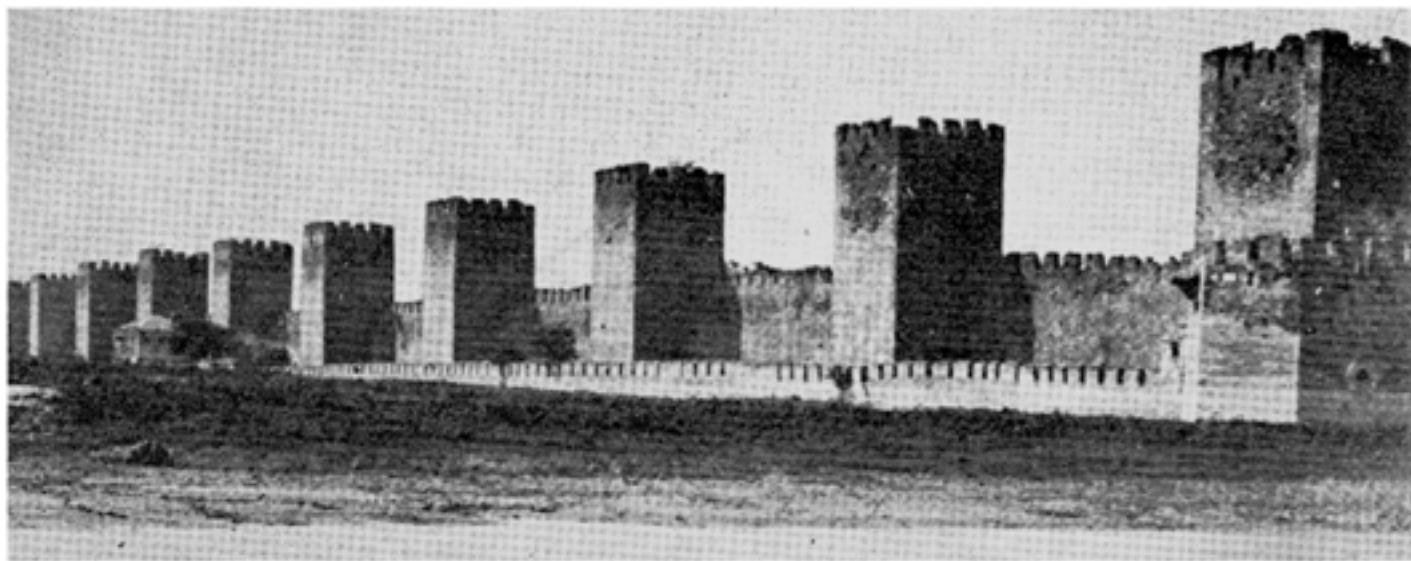
Država se ugasila padom Smedereva pod Turke 1459.

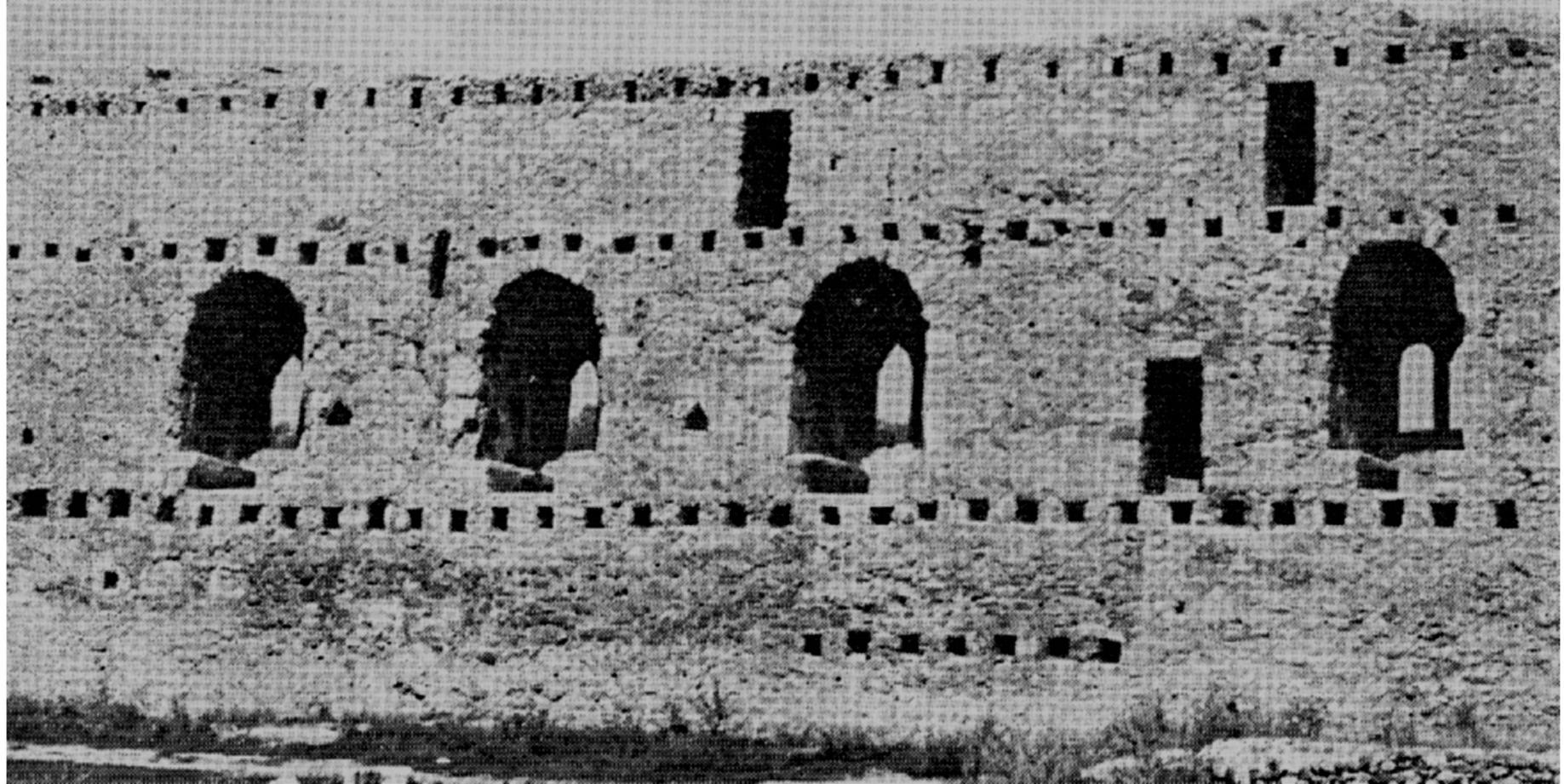
Država
despota Đurđa
do prvog pada 1439.

Smederevo
 Mali grad
 (1428-1430)
 Veliki grad
 (1430-1439. i
 1444-1456)

Smederevo,
izgled grada prema varoši pre 1880. i nakon Drugog svetskog rata

Smederevo, Mali grad, zid dvorane prema Dunavu

Gračanica, đakonikon.
Portret Tadora Brankovića,
leto 1429.

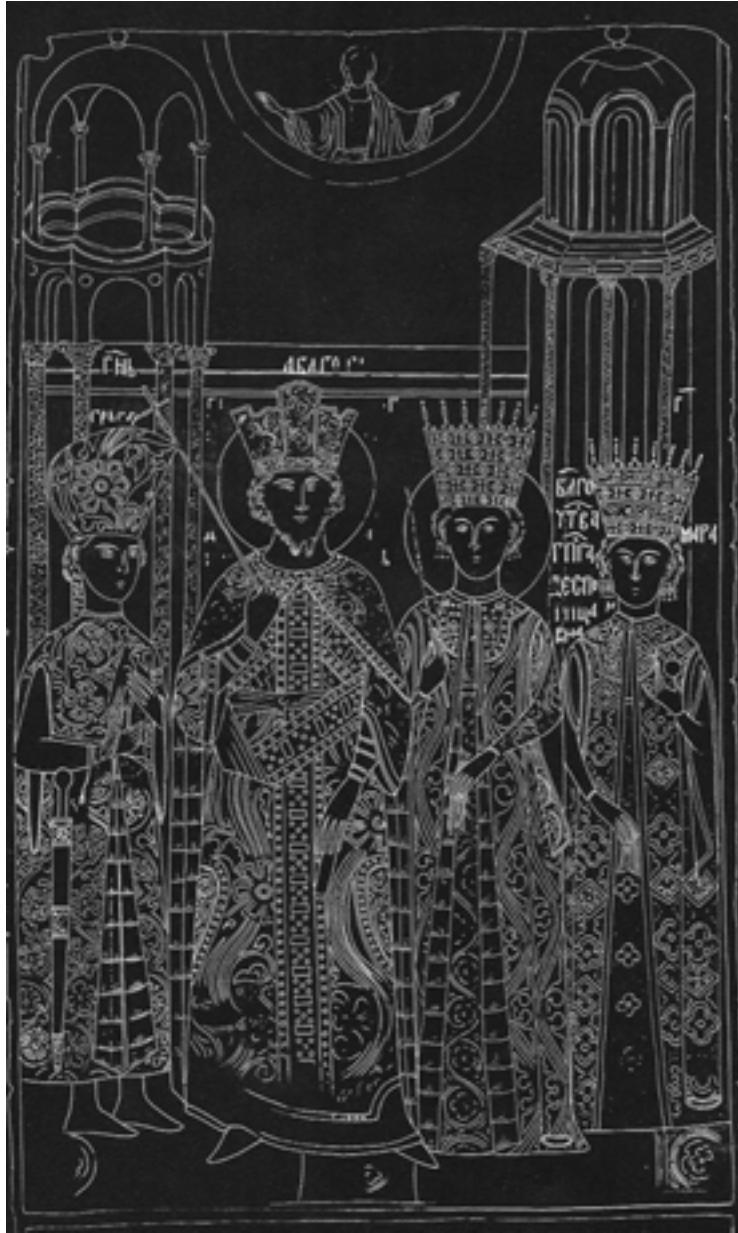
Efigmenska
povelja,
1429.
(11. septembar)

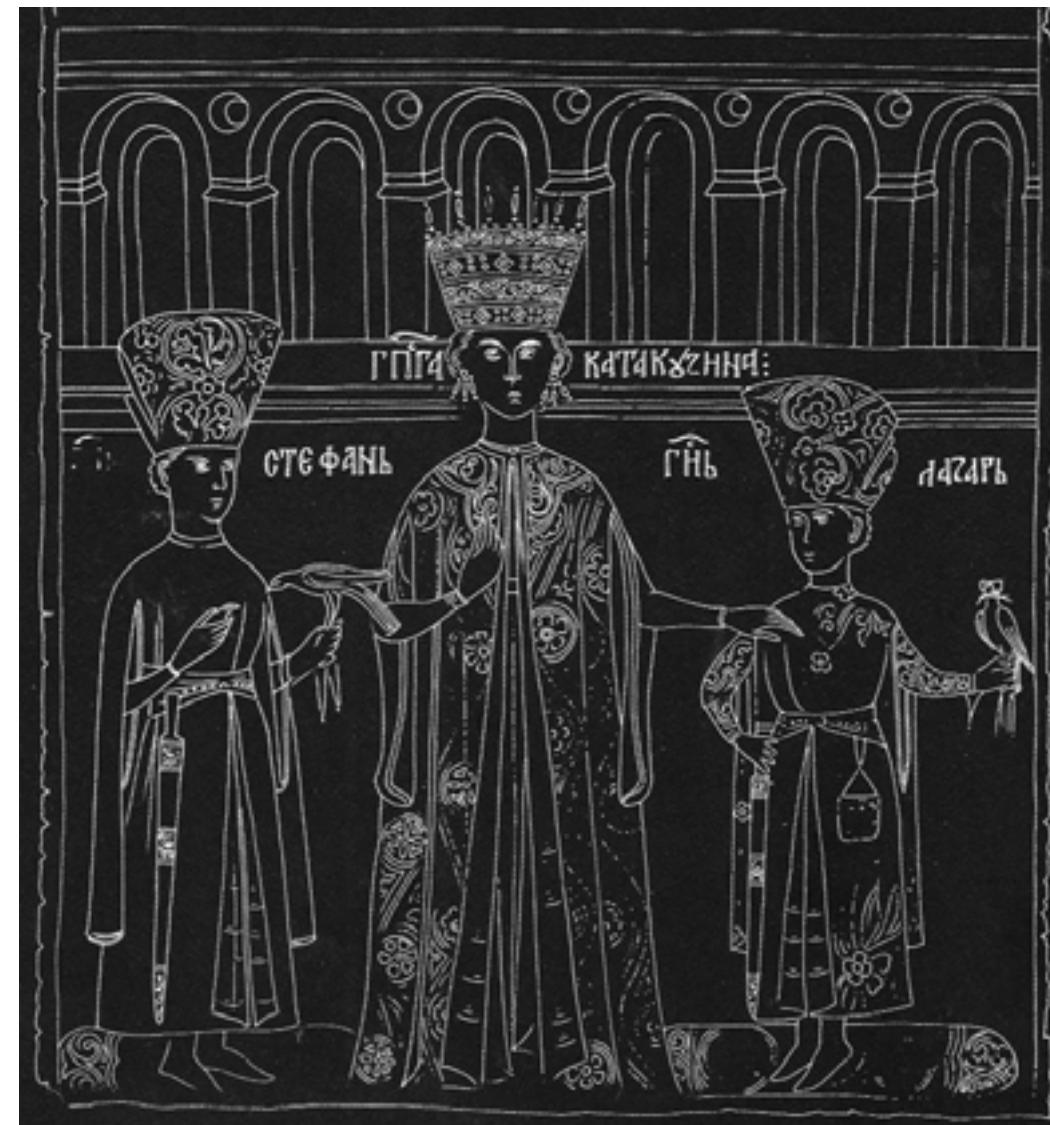
(Grgur)
despot Đurađ,
despotica Irina i
Mara

Stefan,
Kantakuzina i
Lazar

Esfigmenska
povelja,
1429.
(11. septembar)

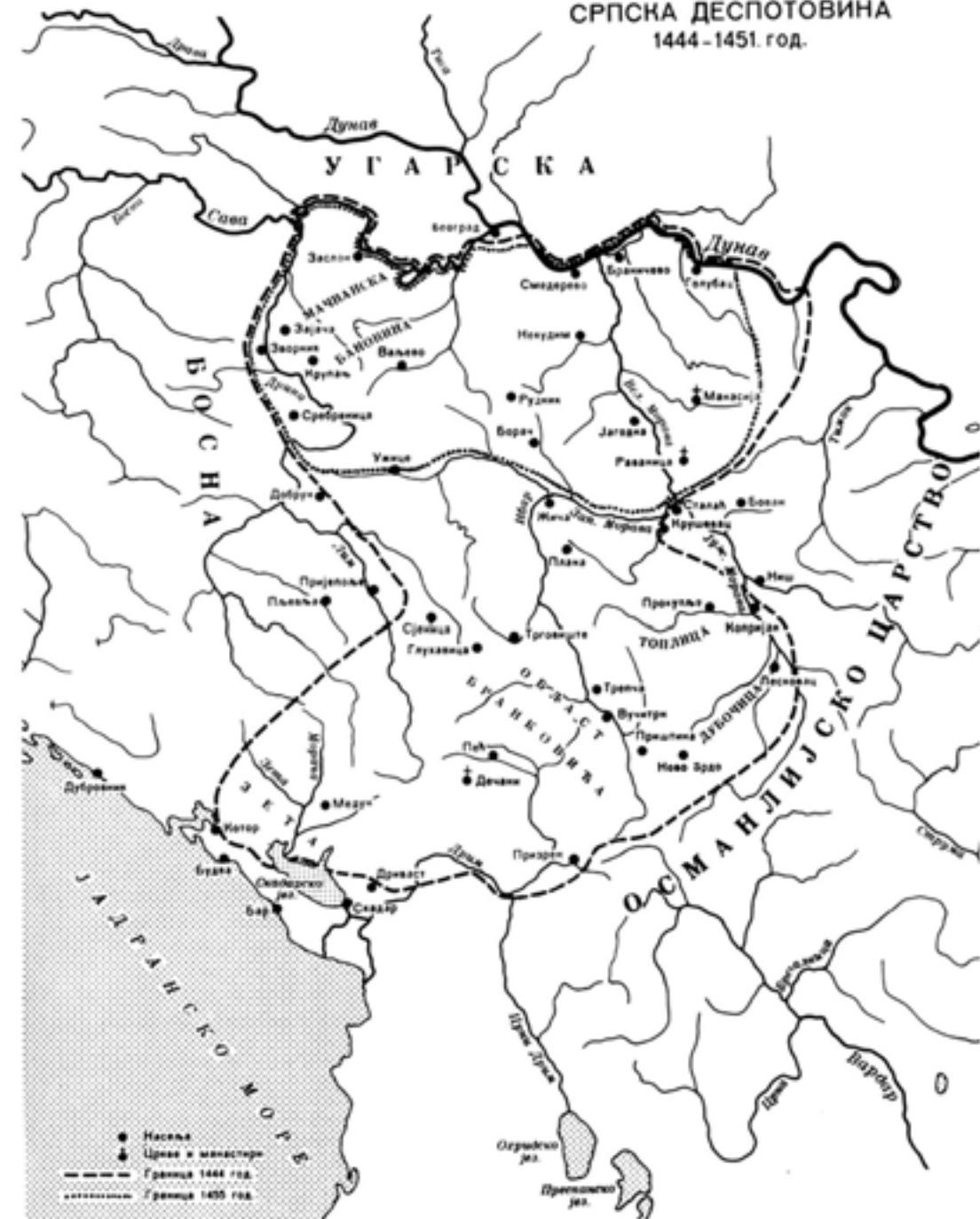
Grgur
despot Đurađ,
despotica Irina i
Mara

Esfigmenska povelja, 1429. (11. septembar), Stefan,
Kantakuzina i Lazar

СРПСКА ДЕСПОТОВИНА
1444–1451. год.

Država
despota Đurđa
nakon obnove 1444.

Ramaća, Sv. Nikola

Crkvu su, sudeći prema portretima, podigli članovi neke vlasteoske porodice i dali da se oslika u vreme vladavine despota Lazara 1457, pa se može prepostaviti da je sagrađena oko 1455.

(Ranije oslikavanje datovano u doba oko 1395)

Crkva je mala, tipa sažetog upisanog krsta sa kupolom
Zidana je grubo obrađenim kamenim tesanicima

U oltaru su uobičajene scene među koje su uvedene povorka anđela u apsidi i predstava Mrtvog Hrista u proskomidiji

U kupoli se, pored uobičajenih tema, nalazi Nebeska liturgija

U svodovima i višim delovima zidova su ciklusi Velikih praznika i sv. Nikole (patrona hrama) i dve scene iz Bogorodičinog života

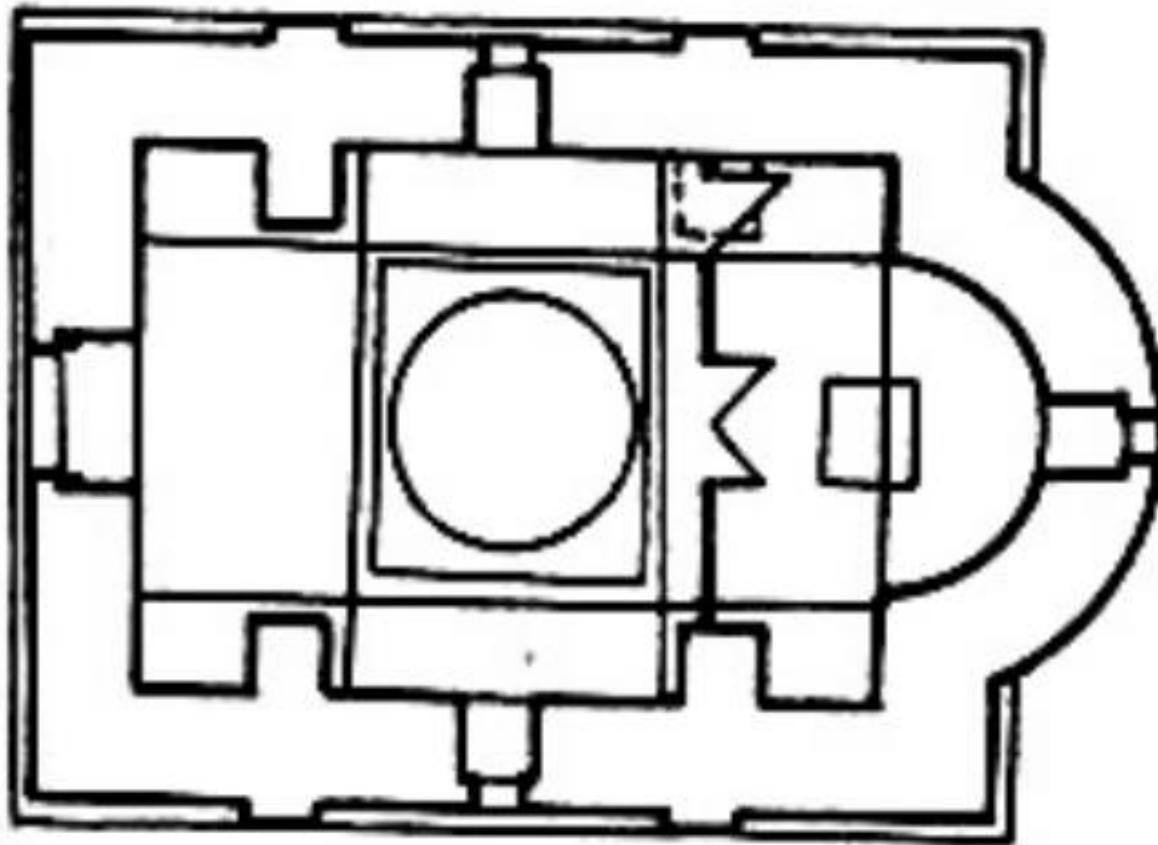
Niže su poprsja sv. monaha u medaljonima

U donjoj zoni su figure sv. ratnika i portreti vladara na zapadnom zidu i ktitora na južnom zidu u srednjem traveju

Slikari, moguće članovi neke skromne lokalne radionice, radili su pomalo naivno, svetlim bojama, gradili figure velikih glava i scene koje neretko deluju kao prizori iz lutkarskog pozorišta

Ramaća, Sv. Nikola, pogled sa severoistoka

Ramaća, Sv. Nikola, osnova

Ramaća, Sv. Nikola, slikarstvo, ostaci portreta vladara
(despota Lazara Brankovića i Jelene Paleolog)

Ramaća, Sv. Nikola, slikarstvo, portreti ktitora

Ramaća, Sv. Nikola, slikarstvo, oltar

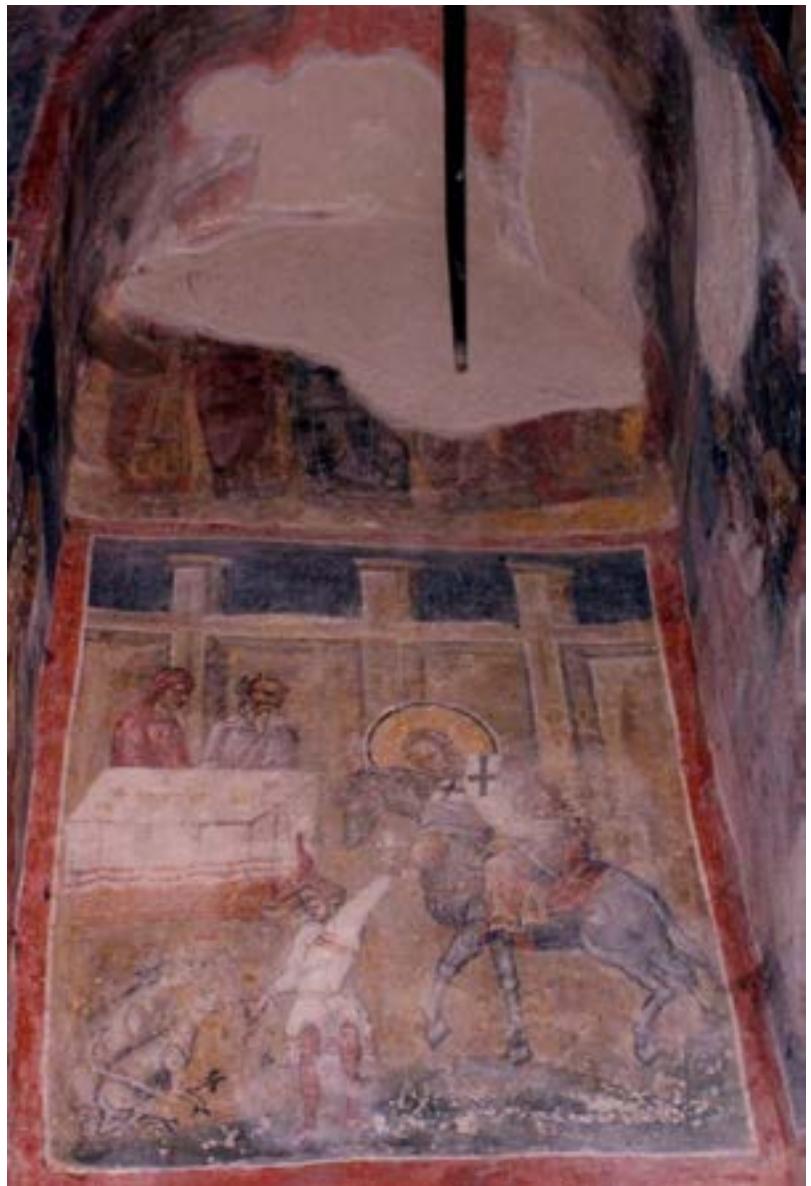
Ramaća, Sv. Nikola, slikarstvo, oltar

Ramaća, Sv. Nikola, slikarstvo, oltar, detalj

Ramaća, Sv. Nikola, slikarstvo, kupola

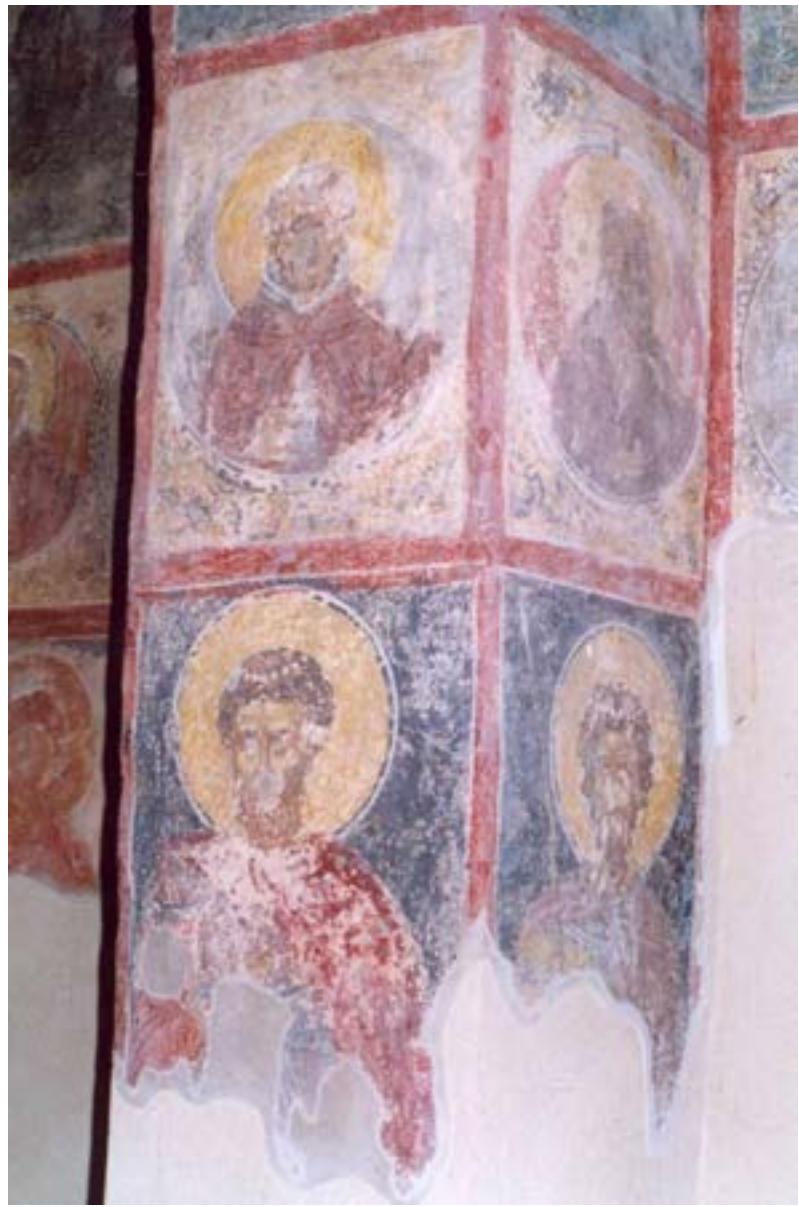

Ramaća, Sv. Nikola, slikarstvo, scene

Ramaća, Sv. Nikola, slikarstvo, scene

.

Ramaća, Sv. Nikola, slikarstvo, svetitelji

Ramaća, Sv. Nikola, slikarstvo, svetitelji

Nepoznati Beograđanin, Karlovački rodoslov, rani XV vek

“Stoga i govore stanovnici kraja tog da
prizrenske crkve patos i dečanska crkva i
pećka priprata i banjsko zlato i resavsko
pisanije (slikarstvo) ne nalazi se nigde”